

אוגדן ידע למיצוי זכויות

סיכום הכשרה אזורית לעובדים סוציאליים אשכול רשויות יהודה ושומרון
אזרחים ותיקים, אלימות במשפחה,
אנשים החיים בעוני, מוגבלויות וצרכים מיוחדים

**משרד הרווחה
והביטחון החברתי**

תוכן עניינים

4	אזרחים ותיקים
22	אלימות במשפחה
29	אנשים החיים בעוני
42	מוגבלויות וצרכים מיוחדים

משרד הרווחה
והביטחון החברתי

ברוכים הבאים לאוגדן הידע במיצוי זכויות

מיצוי זכויות הוא אבן יסוד על פי גשת "עבודה סוציאלית מודעת עוני", הראה בזכויות חלק בלתי נפרד מיצירת שוויון וצמצום פערים חברתיים. גישה זו מדגישה את האחריות החברתית להבטחת גישה שוויונית למשאבים ולמענים הנדרשים לכל אדם, ובפרט לאלו הנמצאים במצבי פגיעות חברתית וכלכלית. האוגדן נוצר כדי לסכם הכשרה מקצועית שנפרסה על פני תשעה מפגשים, במטרה להעניק לעובדים הסוציאליים במחלקות הרווחה באשכול יהודה ושומרון כלים וידע בתחום מיצוי הזכויות. האוגדן נועד להקל על העבודה היומיומית ולהוות משאב פרקטי ונגיש, שיסייע לכם לספק מענה מקצועי, מעצים ושוויוני לפונים ואינו מהווה תחליף לבירור כל מקרה לגופו והתייעצות נוספת עם הגורמים המקצועיים. עולם הזכויות הוא דינמי ומשתנה מעת לעת, על כן מומלץ להשתמש בגרסה הדיגיטלית המפנה לקישור ישיר לאתרים הרלוונטיים למימוש הזכויות נכון לעת הזאת. ברצוננו להודות לשרון פוסט-רצבי ולנעמה מישלי על על הנחיית ההכשרה ועל כתיבת אוגדן זה.

הדר פרסוף
רמת עוצמה

שירה הראל
מנהלת פיתוח חברתי

קרן גפן
מנכ"לית אשכול יהודה ושומרון

אזרחים ותיקים

מינהל אזרחים ותיקים – משרד הרווחה

אגפי המינהל:

- שירותי קהילה
- מערכי דיור
- אגף תכנון מדיניות הזדקנות האוכלוסייה

אוכלוסיות יעד:

- אזרחים ותיקים המתגוררים בקהילה בכל רמות התפקוד (עצמאי, תשוש, סיעודי, תשוש נפש)
- אזרחים ותיקים החיים במערכי דיור לעצמאיים ותשושים
- בני ובנות משפחה מטפלים
- שורדות ושורדי שואה
- אזרחים ותיקים במצבי סיכון

מגורים ומסגרות דיור

תמיכה בקהילה – קהילה תומכת

קהילה תומכת היא תוכנית המספקת סל שירותים המעניק ביטחון ותמיכה לאזרחים ותיקים המתגוררים בקהילה. ההשתתפות בתוכנית כרוכה בתשלום המשתנה מעת לעת. התוכנית מיועדת עבור אזרחים ותיקים בכל רמות התפקוד; וכן עבור אזרחים ותיקים המתגוררים בבית פרטי או בדירה או בכל מקום מתוכם המשמש למגורים בקהילה, כולל מקבצי הדיור של משרד העלייה והקליטה. מגורים אלו אינם כוללים מגורים בבתי גיל הזהב של משרד השיכון והבינוי, בבתי אבות או בדיור מוגן פרטי. התוכנית כוללת שירותים שונים, המשתנים לפי [סל השירותים](#) שנבחר ע"י הקהילה.

מגורים בבית

סיוע לאזרחים ותיקים נזקקים החיים בביתם וחווים ירידה בתפקוד, העדר תעסוקה והכנסה, בדידות וכדומה, המקשים על תפקודו היום-יומי.

הסיוע ניתן לאזרחים ותיקים תוך עדיפות לאלו הנמצאים באחד מהמצבים הבאים:

- אזרח ותיק הסובל מהזנחה או התעללות;
- אזרח ותיק הסובל מירידה בתפקוד, תשוש או סיעודי;
- אזרח ותיק ללא קשרים משפחתיים;
- אזרח ותיק המתקיים מקצבת ביטוח לאומי וקצבת השלמת הכנסה.

ההחלטה על הסיוע תיעשה לאחר שעובד או עובדת סוציאלית יבחנו את מצבו של האדם. עלות ההשתתפות בסיוע משתנה מאדם לאדם בהתאם למצבו הכלכלי ועל פי [קריטריונים מוגדרים](#).

תחומי סיוע:

- טיפול סוציאלי אישי, קבוצתי וקהילתי
- סיוע באמצעות עובדי סמך מקצועיים (עמותות וארגונים) - הסיוע ניתן לתקופה של שישה חודשים ולאחריה ייבחנו מחדש הצורך בסיוע והאפשרות להארכת התקופה. סיוע זה לא ניתן לאזרחים ותיקים המקבלים גמלת סיעוד או קצבת שירותים מיוחדים מהביטוח הלאומי.
- סיוע בציוד, מזון והסעות
- סיוע במימוש זכויות רפואיות

בתי אבות

סוגי בתי אבות וזכאות:

ישנם בישראל מספר סוגים של בתי אבות, הנבדלים זה מזה במאפייני האוכלוסייה המתגוררת בהם ובצורכיה.

- בתי אבות לאזרחים ותיקים עצמאיים או תשושים
- בתי אבות לאזרחים ותיקים סיעודיים
- בתי אבות לאזרחים ותיקים תשושי נפש
- בתי אבות לאזרחים ותיקים סיעודיים מורכבים

בעת קבלת ההחלטה על מעבר לבית אבות, ייקבע סוג המעון המתאים על פי הגדרת התפקוד של הדייר המיועד. חשוב לשים לב, ששתי האבות נבדלים ביניהם גם בגורם המפקח והמממן, חלקם תחת משרד הרווחה וחלקם תחת משרד הבריאות.

בנוסף ישנה לעיתים אפשרות בסיוע במימון המגורים בבית אבות. כמו כן, חשוב לשים לב להבדל בין בתי אבות לדיור מוגן.

זכאות למגורים בבית אבות

ההחלטה על הפניית האזרח הוותיק לבית האבות תיעשה במחלקה לשירותים חברתיים, לאחר דיון משותף איתו ועם בני משפחתו.

הזכאות למגורים בבית האבות נבחנת על פי הקריטריונים הבאים:

- מצב רפואי-תפקודי
- מצב משפחתי-חברתי
- תנאים סביבתיים למחייה
- מצב כלכלי

תהליך המעבר לבית אבות – בשלבי התהליך יש לקחת בחשבון את קביעת סוג בית האבות המתאים, בחירת בית האבות הספציפי והליך ההשמה.

דיור מוגן

דיור מוגן הוא מסגרת מגורים עבור אזרחים ותיקים מעל גיל 60, המתנהלים באופן עצמאי, מסוגלים לדאוג לצורכיהם האישיים ולנהל משק בית, גם אם ניתן להם סיוע חלקי.

סוגי מסגרות דיור מוגן

- דיור מוגן פרטי
- דיור מוגן ציבורי (גיל הזהב) – מסגרות המנוהלות ע"י משרד הבינוי והשיכון, על האזרח הוותיק לעמוד בתנאי הזכאות ולעבור ועדת קבלה.

תהליך הכניסה למסגרת הדיור המוגן

הקבלה לבית הדיור המוגן תתאפשר רק לאחר שצוות רב-מקצועי במסגרת מאשר כי הדייר המיועד מסוגל לדאוג לצרכיו באופן עצמאי ולנהל את משק ביתו, גם אם ניתן לו סיוע חלקי.

לאחר הקבלה למסגרת הדיור המוגן עבור הדייר תקופת ניסיון של שלושה חודשים, במהלכם יכולים הדייר או המסגרת להחליט שלא להמשיך את ההתקשרות. ניתן להאריך את תקופת הניסיון עד לתקופה של שנה.

שלבי תהליך הכניסה:

1. קבלת מסמך גילוי
2. חתימה על הסכם התקשרות
3. הסדרי תשלום

עמותות בתחום סיעוד ורווחה

שם	אתר	מיקום	טלפון
<u>מטב</u> - עמותה לשירותי כוח אדם סיעודי.	<u>אתר</u>	הנהלה ברחובות. <u>סניפי העמותה</u>	073-2393333
<u>עזר מציין</u> - העמותה הגדולה בישראל לסיוע ותמיכה רפואיים.	<u>אתר</u>	בני ברק	03-6144444 (מרכז ארצי)
<u>עמותת ניני צ'ופ</u> סיוע סוציאלי לניצולי שואה יוצאי הולנד.	<u>אתר</u>	נתניה	09-9794146
<u>אביב לניצולי השואה</u> – סיעוד ורווחה לבני הגיל השלישי	<u>אתר</u>	נחלים	*5711

מועדונים ובתים חמים

משרד הרווחה והביטחון החברתי מפעיל מגוון מועדונים חברתיים, תוכניות קהילתיות ותוכניות להפגת הבדידות, אשר מאפשרים מפגשים חברתיים ובניית קשרים משמעותיים, יוצרים עבור האזרחים תחושת מעורבות ושייכות, ומעשירים את עולמם בתוכן ובפעילויות פנאי.

סוגי מועדונים ובתים חמים

מועדונים חברתיים - המועדונים מיועדים לאזרחים וותיקים המתפקדים באופן עצמאי שהגיעו לגיל פרישה
מועדונים מועשרים - מיועד לאזרחים ותיקים בקהילה שהם עצמאיים או תשושים באופן קל, ומתגוררים ביישוב בו לא קיים מרכז יום, או בשכונה המרוחקת משירותים המיועדים לאזרחים ותיקים.
מועדוני מופת - אזרחים ותיקים עצמאים בתפקודם הזקוקים להבטחת בטחונם התזונתי שהגיעו לגיל פרישה
בתים חמים - התוכנית מיועדת לאזרחים ותיקים שהגיעו לגיל פרישה, בהתאמה לאפיונים ייחודיים כמו תרבות, שפה, ריחוק גאוגרפי. התוכנית מיועדת לאזרחים ותיקים החיים בקהילה, שאינם משתלבים במסגרות הקיימות מסיבות שונות ונוזקים לקבוצת השתייכות משמעותית, לרשת תמיכה חברתית ולפעילויות פנאי.

עמותות בתחום תעסוקה ופנאי

(אתר "כל זכות")

טלפון	מיקום		שם
072-2225000	תל אביב	אתר	והדרת - חיזוק והעצמת אוכלוסיית הגיל השלישי בישראל.
03-6727595	גבעת שמואל	אתר	ידיד לחינוך - גמלאים מתנדבים במערכת החינוך
	תל אביב	אתר	עמותת חמישים פלוס- מינוס - העצמה וסיוע בהשמה תעסוקתית למחפשי עבודה מבוגרים.
03-5228655 053-2640000	תל אביב	אתר	תלם - תעסוקה למבוגרים
03-5160643		אתר	שורשים לדורות - שילוב אוכלוסיית הגמלאים בהתנדבות בכל מערכות החברה.

תעסוקת אזרחים ותיקים

אזרחים ותיקים המגיעים לגיל הפרישה מסיימים את פרק העבודה בחייהם, ויכולים להתפנות לעיסוקים אחרים. יחד עם זאת, ישנם אזרחים ותיקים רבים אשר מסיבות כלכליות, חברתיות וכדומה, מעדיפים להמשיך לעבוד ולהתפרנס גם לאחר הגעה לגיל הפרישה.

פרישה לגמלאות

למידע על תוכנית הכנה לפרישה באתר המשרד לשוויון חברתי
למידע לעובד לקראת פרישה לגמלאות באתר "כל זכות"

מועדוני תעסוקה

מיועדים לאזרחים ותיקים המעוניינים להמשיך לעבוד מספר שעות בשבוע גם לאחר גיל הפרישה.

מועדוני התעסוקה מפוזרים ברחבי הארץ ופועלים מספר שעות בשבוע במפעלים, בתי מלאכה ומקומות נוספים בקהילה. במסגרת המועדונים ישנה תעסוקה החל מעבודות פשוטות שאינן דורשות התמחות, ועד עבודות מקצועיות בתחומים שונים.

תוכניות ומיזמי תעסוקה מיוחדים

מרכזי יום ונופשונים

מרכזי יום הם מסגרות חברתיות וטיפוליות לאזרחים ותיקים המתגוררים בביתם ומעוניינים בפעילות פנאי או זקוקים לעזרה בטיפול אישי עקב ירידה בתפקוד. מרכזי היום מופעלים על ידי הרשות המקומית או על ידי ארגון מפעיל אחר אשר זכה במכרז הרשות המקומית להפעלתם.

הצטרפות למרכז יום נעשית דרך עו"ס במחלקה לשירותים חברתיים או דרך אגף הסיעוד בביטוח לאומי. במרכז היום תתקיים ועדת קבלה והתאמת תוכנית טיפול.

עלות ההשתתפות במרכז היום נקבעת על-פי זכאות האזרח הותיק לגמלת סיעוד

ניתן לבדוק השתתפות בפיילוט מרכזי יום מרחוק.

השירותים הניתנים במרכזי היום:

- טיפול אישי (פעולות ADL והיגיינה)
- ארוחות
- הסעות
- פעילות חברתית, תעסוקתית ותרבותית
- צוות רב מקצועי וטיפול סוציאלי
- שירותים נוספים

נופשון הוא מסגרת הממוקמת בתוך בתי אבות הפועלים ברישיון משרד הרווחה והביטחון החברתי. המסגרת מעניקה טיפול והשגחה לתקופה קצרה, לאזרחים ותיקים הזקוקים לכך מסיבות שונות כמו לאחר אשפוז, כאשר בן משפחה מטפל נזקק להפוגה וכדומה.

אזרח וותיק המתקבל לנופשון זכאי לכל השירותים המוענקים בבית האבות. עלות הנופשון מחושבת על פי הכנסות, מספר ימי שהייה ומיקום הנופשון.

עמותות בתחום תמיכה וסיוע נפשי

שם	מיקום	טלפון
עמותת "כולנו למען כולנו" - תמיכה וקידום אזרחים נזקקים, תושבי הפריפריה החברתית והגיאוגרפית בישראל.	קרית גת	052-3141978
ער"ן - עזרה ראשונה נפשית בטלפון ובאינטרנט	נתניה	אתר 1201

עמותות בתחום תמיכה וסיוע לבני משפחה

שם	מיקום	טלפון
Caregivers Israel - הארגון הישראלי לבני משפחה מטפלים.		אתר 0559993311 (ווטסאפ)
ג'וינט-אשל - תכנון ופיתוח תכניות ושירותים כלל ארציים עבור האוכלוסייה המבוגרת בישראל.	ירושלים	אתר 02-6557111

הזנחה והתעללות באזרחים ותיקים

אזרחים ותיקים עלולים ליפול קורבן להתעללות והזנחה הנעשית לרוב על ידי אנשים מסביבתם הקרובה, כמו מטפלים ובני משפחה. משרד הרווחה והביטחון החברתי פועל לטיפול ולמניעה של התרחשות התופעה ולהעלאת מודעות לנושא, במסגרת העבודה במחלקות לשירותים החברתיים. ישנם סוגים שונים של התעללות באזרחים ותיקים העלולה להתרחש. במקרה של זיהוי או חשד להתעללות והזנחה – במקביל לאפשרות הגשת תלונה במשטרה, יש לדווח למחלקה לשירותים חברתיים באזור מגוריו של האזרח הותיק. חשוב לשים לב, האם האזרח הותיק שעובר הזנחה או התעללות נכלל בהגדרת חוסה אשר אינו יכול לדאוג לעצמו. היחידה לטיפול ומניעת התעללות והזנחה באזרחים ותיקים – תחת המחלקות לשירותים חברתיים.

ביטוח לאומי – זכויות אזרחים ותיקים

מרכז תמיכה ומידע ארצי לאזרחים ותיקים ובני משפחתם

פנייה למוקד במספר *9696 או 02-6709857

המענה האנושי ניתן בימים ראשון עד חמישי, בשעות 9:00 עד 13:30

בעקבות המצב הביטחוני, ניתן לפנות למרכז התמיכה גם בדואר אלקטרוני 9696@nioi.gov.il
מחלקות ייעוץ לאזרח הותיק ומשפחתו – נמצאות בסניפים ברחבי הארץ. השירותים שניתן לקבל דרכם: ייעוץ וסיוע במיציא זכויות, תמיכה רגשית וקבוצות תמיכה, מתן מידע, שירות טלפוני. תוכלו לפנות גם למחלקת ייעוץ לאזרח הוותיק בסניף שבמקום מגורכם, בטלפונים הבאים:

- בשפה העברית: 02-6463400
- בשפה הערבית: 02-6463401
- בשפה הרוסית: 02-6463402
- בשפה האמהרית: 02-6463403
- בשפה האנגלית: 02-6463404

קצבת אזרח ותיק (קצבת זקנה)

ביטוח אזרח ותיק נועד להבטיח לתושבי ישראל הכנסה חודשית קבועה לעת זקנה.

קצבת אזרח ותיק (קצבת זקנה) משולמת מגיל הפרישה בהתאם לגובה ההכנסות של המבוטח, או מגיל הזכאות לקצבת אזרח ותיק (גיל 70) ללא תלות בגובה ההכנסות.

לקצבה זכאי תושב/ת ישראל שנוולד בישראל או שעלה אליה לראשונה לפני הגיל הקבוע בחוק (62 לגברים או גיל הפרישה לנשים), והוא עונה על תנאי הזכאות. מי שעלה לארץ לראשונה לאחר גיל זה עשוי להיות זכאי לגמלת אזרח ותיק מיוחדת.

תושב ישראל שעבר להתגורר במדינת אמנה – עשוי להיות זכאי לקצבת אזרח ותיק, גם אם חדל להיות תושב ישראל. תושב ישראל שהתחיל לקבל קצבת אזרח ותיק בארץ ועבר להתגורר במדינה שאין עימה אמנה – עשוי להמשיך לקבל את הקצבה, גם אם חדל להיות תושב ישראל.

הגשת תביעה

ניתן להגיש תביעה מקוונת/ידינית, יש לצרף מסמכים רלוונטיים. ניתן לבדוק אפשרות לתשלום רטרואקטיבי.

תנאי זכאות

ניתן להשתמש במחשבון לבדיקת הזכאות.

כדי להיות זכאי לקצבה יש לענות על כל חמשת התנאים:

1. האזרח מבוטח בביטוח אזרח ותיק
2. האזרח הגיע לגיל המזכה בקצבה
3. השלמת תקופת אכשרה (תקופת ביטוח)
4. האזרח עומד במבחן הכנסות או שהגיע לגיל הזכאות
5. שולמו עבור האזרח דמי ביטוח כחוק

סכום הקצבה נקבע לפי נתונים שונים.

תוספת השלמת הכנסה לקצבת אזרח ותיק

הביטוח הלאומי משלם תוספת השלמת הכנסה למקבלי קצבת אזרח ותיק עם הכנסות נמוכות, כדי להבטיח להם הכנסה מינימלית לקיום.

יש לוודא האם האזרח עומד בתנאי הזכאות לתוספת.
ניתן להגיש תביעה מקוונת / ידנית.

מידע חשוב למקבלי קצבת אזרח ותיק

קצבה חלקית מגיל הפרישה עד גיל הזכאות
מענק מעבר לנשים בגיל 62 בעקבות העלאת גיל הפרישה
מעבר מקבלת קצבאות אחרות לקצבת אזרח ותיק
מענק חימום

כרטיס 'פטור מתור' לבני 80 ומעלה
בדיקת אפשרות לקבל יותר מקצבה אחת
חלוקת קצבה לשווה במוסד
זכויות בן משפחה של מקבל קצבה שנפטור

גמלת סיעוד

לברורים ניתן להתקשר למוקד טלפוני *2637

קצבת סיעוד ניתנת לאנשים שהגיעו לגיל פרישה, הגרים בבית וזקוקים לעזרת אדם אחר בביצוע פעולות היום יום (בניידות, ברחצה, הלבשה, אכילה וטיפול בהפרשות) (וכן לאנשים הזקוקים להשגחה ופיקוח צמוד של הזולת בשל מצב רפואי ותפקודי המעמיד אותם בסכנה לפגיעה בעצמם או באחרים. הקצבה נועדה לסייע לזקן לקבל את העזרה לה הוא זקוק בהתאם לרמת הקושי או המוגבלות והתלות בסיוע של אדם אחר. ניצולי שואה עשויים להיות זכאים לתוספת שעות בסיעוד.

הקצבה משולמת לפי 6 רמות זכאות, וכן ניתן לבחור לקבל את הקצבה בכסף וגם בשירותי סיעוד.

תנאי זכאות

כדי להיות זכאי לגמלת סיעוד, עליך לענות על כל חמשת תנאי הזכאות האלה:

1. גיל ותושבות
2. הכנסות - הזכאות לגמלת סיעוד נקבעת בהתאם להכנסת האזרח ובן/בת הזוג
3. נזקקות לעזרת הזולת במידה רבה
4. מגורים – יש הבדל בזכאות אם האזרח גר בביתו, בדיר מוגן, במוסד סיעודי, בבית אבות או
5. מאושפז בבית חולים
6. אי-קבלת קצבה סיעודית אחרת מגוף ממשלתי

מחשבון – ניתן להשתמש במחשבון לבדיקת זכאות לגמלת סיעוד.

הגשת תביעה

ניתן להגיש תביעה מקוונת / ידנית, ולצרף את המסמכים הרלוונטיים.

אזרח ותיק המאושפז בבית חולים, יכול להגיש תביעה במסגרת "מחלקה ראשונה" באמצעות עובד סוציאלי בבית החולים.

הערכת תלות (בדיקת יכולת התפקוד)

לקביעת זכאות לקצבת סיעוד ואת רמת הזכאות המתאימה, מבוצעת בדיקה להערכת יכולת התפקוד של האזרח.

הבדיקה מתרחשת במספר דרכים, חשוב להעמיק בפרטי הבדיקה ולהיערך אליה. כמו כן, ניתן לציין בתביעה בקשות שונות כגון – שהבדיקה תתקיים בבית האזרח, שפת ביצוע הבדיקה, שהבודק יהיה גבר או אישה ועוד. במצב של החמרה במצב הרפואי ניתן לשלוח בקשה לבדיקה מחדש, ע"י שליחת מסמכים רפואיים עדכניים באמצעות שירות שליחת מסמכים באתר ביטוח לאומי.

במידה שנקבעה קצבת סיעוד זמנית, ניתן להגיש בקשה לבדיקה חוזרת לפני סיום תקופת הזכאות. חשוב לשים לב להבדל בהגשת הבקשה, כתלות בגיל האדם (מתחת ל80 או מעל 80).

רמות הקצבה ואפשרויות הבחירה

קיימות 6 רמות זכאות לקצבת סיעוד, שנקבעות לפי יכולת התפקוד שנקבעה בהערכה. בכל רמה ניתן לשלב בין קצבה בכסף לבין שירותי סיעוד.

סל שירותי סיעוד: טיפול אישי בבית, ביקור במרכז יום, חברות בקהילה תומכת, מוצרי ספיגה, לחצן מצוקה ושירותי כביסה.

ניתן להיעזר במחשבון "בחירת סל שירותים בסיעוד" כדי לבנות את תוכנית הטיפול האישית.

איתור נותני שירותים בסיעוד - את שירותי הסיעוד מספקות חברות סיעוד.

בן משפחה של הקשיש יכול לטפל בו ולקבל תשלום, אם הוא מועסק דרך חברת סיעוד.

את הבחירה אפשר לבצע באחת מהדרכים הבאות:

- למלא טופס באתר האישי (נדרשים שם משתמש וסיסמה).

- להתקשר למוקד טלפוני 2637* בימים ראשון עד חמישי בין השעות 8:00 עד 17:00

- לבחור את השירותים הרצויים במחשבון "בחירת סל שירותים בסיעוד", להדפיס את טופס הבחירה ולשלוח אותו באתר, או להגיש בסניף ביטוח לאומי הקרוב למקום המגורים.

תעודה למקבל/ת סיעוד

הביטוח הלאומי שולח "תעודה למקבל/ת סיעוד" למי שאושרה קצבת סיעוד. ניתן גם להוריד תעודה דיגיטלית מהאתר.

למקבלי קצבת סיעוד ברמה 1 עד 3 - פטור מתשלום עבור מלווה במקום ציבורי.

למקבלי קצבת סיעוד ברמה 4 עד 6 - פטור מהמתנה בתור וגם פטור מתשלום עבור מלווה.

ביטוח שאירים

ביטוח שאירים מזכה בקצבה אלמנה, אלמן ויתומים של תושב ישראל שנפטר, והיה מבוטח בביטוח שאירים ושילם דמי ביטוח כחוק.

זכאות לקצבה

ניתן להשתמש במחשבון לבדיקת זכאות לקצבת שאירים.

הקצבה מגיעה למי שעונה על כל 5 התנאים:

1. הנפטר היה מבוטח בביטוח שאירים בעת פטירתו
2. הנפטר השלים תקופת אכשרה (ביטוח)
3. תקופות ביטוח לאישה נשואה שנפטרה
4. מבקש/ת הקצבה נמנה עם שאיריו של הנפטר/ת
5. אין פיגור בתשלומי דמי הביטוח

מענק שאירים - מענק שאירים הוא תשלום חד-פעמי המשולם לאלמן או לאלמנה שעונים להגדרה לפי החוק במקרים מסוימים.

תשלום הקצבה - משתנה לפי מקבל הקצבה (אלמן/ה, יתומים). ישנם הבדלים גם בסכומי הקצבה לפי מדדים שונים.

גמלת שאירים מיוחדת - אם מבקש הקצבה היה נשוי/נשואה לתושב ישראל שנפטר, ולא היה מבוטח בביטוח שאירים, בגלל שעלה לארץ לראשונה לאחר גיל 60 - 62, בהתאם לחודש לידתו, ישלם המוסד לביטוח לאומי למבקש ולילדי המנוח גמלת שאירים מיוחדת, על חשבון משרד האוצר. יש לוודא עמידה בכל התנאים.

מענקים נוספים

מענק בר מצווה

מענק לימודים

מענק נישואים

משרד הבריאות – זכויות אזרחים ותיקים

טיפול שיניים - בני 72 ומעלה זכאים לטיפול שיניים בחינם או בהשתתפות עצמית נמוכה. הזכאות היא לטיפול שיניים מניעתיים ומשמרים ולחלק מהטיפולים המשקמים והיא ניתנת במסגרת סל שירותי הבריאות דרך קופות החולים. חלק מהטיפולים ניתנים ללא השתתפות עצמית ולאחרים נקבעה השתתפות עצמית מקסימלית. **מכשירי שמיעה** - בהתאם לתוצאות הבדיקה יומלץ על טיפול שיקום שמיעה או על התאמת מכשיר שמיעה. קופות החולים מסייעות במימון מכשירי שמיעה עבור מבטחים מגיל 18 ומעלה. גובה הסיוע במימון מכשיר שמיעה הוא כ-3,098 ₪, למכשיר לכל אופן לשלוש חצי שנים. ההשתתפות העצמית תיקבע לפי סוג המכשיר. **מכשירי שיקום וניידות** - בני 65 ומעלה זכאים לקבל מכשירי שיקום וניידות במימון מלא של משרד הבריאות או בהשתתפות עצמית נמוכה, לפי המלצות רפואיות והחלטות הוועדה.

שירותי טיפול בבריאות הנפש - יש מספר אפשרויות לקבלת סיוע מקצועי במערכת בריאות הנפש הציבורית: דרך קופת החולים, דרך מרכזי החוסן (אם החרדה ופגיעה בתפקוד על רקע בטחוני), אשפוז במחלקות פסיכיאטריות בב"ח פסיכיאטרי או כללי. הטיפול בנפגעי פעולות איבה ונכי צה"ל, ניתן על ידי **אגף נפגעי פעולות איבה** בביטוח לאומי **ואגף השיקום** במשרד הביטחון.

זכויות בני משפחה מטפלים - כגון "מי מחלת הורה", זיכוי מס בשל השתתפות במימון אשפוז במוסד סיעודי של הורה ועוד.

בדיקות תקופתיות בגיל השלישי - ישנה רשימת בדיקות כלליות מקיפות ובדיקות סקר תקופתיות מומלצות למבוגרים, אילו בדיקות רפואיות חשוב לעבור בגיל המבוגר, האם הן מסובסדות מהי התדירות המומלצת ומהם תנאי הזכאות לבדיקות תקופתיות.

יפוי כוח משולב - לטיפול רפואי כללי ולחולה הנוטה למות.

פנייה לפניית הציבור - המחלקה לפניית הציבור של אגף גריאטריה במשרד הבריאות. ניתן לפנות בנושאים הקשורים לאיכות הטיפול, אתיקה, כספים, יחס לקוי, התעללות, בעיות עם ספקי השירות ונהלים כלליים. כל פנייה לפניית הציבור נעשית היום דרך **מוקד קול הבריאות** באחת מהדרכים הבאות:

טופס מקוון

- בטלפון. *5400
- בפקס. 02-5655969

בדואר אלקטרוני Call.habriut@moh.gov.il

קופות חולים

זכויות בקופות חולים - ישנם הבדלים בזכויות לגיל השלישי בין קופות החולים

קופת חולים כללית

קופת חולים מכבי

קופת חולים לאומית

קופת חולים מאוחדת

הנחות ותקרות תשלום

הנחה ברכישת תרופות – ישנן הנחות אוטומטיות וישנן אוכלוסיות הזכאיות להנחות נוספות.

תקרת תשלום ברכישת תרופות לחולים כרוניים - זכאים לפטור מתשלום עבור תרופות בסל הבריאות שהם רוכשים מעבר לתקרה מסוימת שנקבעה להם. גובה התקרה משתנה בין קופות החולים השונות. חולים כרוניים שהגיעו לגיל פרישה ומקבלים תוספת השלמת הכנסה לקצבה או קצבת זיקנה לנכה זכאים למחצית מהתקרה הקבועה לכלל החולים הכרוניים.

תקרת תשלום ברכישת מזון תרופתי/ייעודי - מבוטחי קופות החולים שזקוקים למזון תרופתי/ייעודי שנמצא בסל הבריאות פטורים מתשלום מעבר לתקרה חודשית. מי שהוכרו על-ידי משרד הרווחה עשויים לקבל **סיוע נוסף במימון המזון התרופתי**.

פטור מתשלום עבור תרופות ושירותים רפואיים לחולים במחלות קשות - מבוטחים שחולים במחלות מסוימות, פטורים מתשלום השתתפות עצמית עבור תרופות ושירותים שונים בקופות החולים.

טיפול תומך

יחידה להמשך טיפול בבית של קופות החולים - חולים סיעודיים וחולים שמרותקים לביתם זכאים לשירות של היחידה להמשך טיפול בית מטעם קופות החולים. השירות כולל טיפולים רפואיים וטיפולים פרא-רפואיים (כגון פיזיותרפיה וריפוי בעיסוק)

טיפול ביתי תומך (טיפול פליאטיבי) - קופות החולים מפעילות יחידות לטיפול רפואי, סיעודי ושיקומי עבור חולים המרותקים לביתם. חולי סרטן יכולים לקבל את **הטיפול הביתי התומך באמצעות האגודה למלחמה בסרטן**, בתיאום עם קופת החולים.

הוספיס - הוספיס הוא מסגרת המספקת טיפול פליאטיבי (תומך) לאנשים הנמצאים בשלבים מתקדמים של מחלה או לקראת סוף חייהם. המעוניינים להישאר בביתם, יכולים לקבל טיפולים גם במסגרת **הוספיס בית**.

רשות האוכלוסין וההגירה

היתר להעסקת עובד זר ניתן להגיש רק מרמת סיעוד 3 ומעלה בביטוח הלאומי, או (למי שאינו זכאי לגמלת סיעוד דרך בטל"א עקב גובה הכנסות) במבחן מעריך מטעם רשות האוכלוסין וההגירה.

מוקד שירות ארצי:

- מספר טלפון *3450 או 074-7083450 מטלפון קווי.

פנייה באמצעות טופס מקוון

פנייה בדואר אלקטרוני info@piba.gov.il

הגשת היתר להעסקת עובד זר - הליך וטפסים להגשה

השירות מאפשר להגיש בקשה לקבלת היתר חדש או הארכת היתר להעסקת עובד זר בענף הסיעוד.

בקשה להמשך העסקה של עובד זר בסיעוד מטעמים הומניטריים - מי שמעוניינים להאריך אשרת עבודה של

עובד זר בסיעוד מעבר ל-63 חודשי שהייתו בישראל, והוא לא משויך באותו זמן למטופל מסוים במשך שנה לפחות, יכולים להגיש בקשה מיוחדת להמשך העסקה מטעמים הומניטריים מיוחדים. בקשה שלא תצורף אליה חוות דעת מקצועית תידחה, ללא מתן אפשרות לחידושה. הבקשה לא תובא לדיון בפני הוועדה ההומניטרית והעובד הזר יידרש לצאת מישראל בתוך 30 יום

רשימת לשכות פרטיות מורשות לתווך ולטפל בעובדים זרים בענף הסיעוד - העסקת עובד זר - מבלי להירשם

אצל לשכה פרטית מהווה הפרה של תנאי ההיתר להעסיק עובד זר ועלול להביא לביטולו. רשימה זו מתעדכנת מפעם לפעם ויש לעקוב אחר רשימה על מנת להתעדכן. הרישום אצל בעלי הסמכויות ברשות ההגירה היא הקובעת. רשימה זו היא לצורך מידע כללי בלבד.

ארגוני סיוע כלליים לבני הגיל השלישי

טלפון	מיקום		שם
02-6557111	ירושלים		ג'וינט ישראל - קידום איכות החיים, שוויון הזדמנויות וצמצום פערים בחברה הישראלית.
02-6557111	ירושלים	אתר	ג'וינט-אשל - תכנון ופיתוח תכניות ושירותים כלל ארציים עבור האוכלוסייה המבוגרת בישראל.
03-9414666 03-9419667	רמת גן	אתר	הלב - איגוד העמותות למען הזקן בישראל
2284* (מוקד מידע וסיוע)	ירושלים	אתר	כץ לזקן - מוקד פניות טלפוני בנושא מיצוי זכויות לאזרחים ותיקים ובני משפחותיהם
03-5372012	תל אביב	אתר	רעות - בתי אבות, דיור מוגן למיעוטי יכולת ומרכז רפואי לשיקום ולמחלות ממושכות.

עמותות בתחום סיוע משפטי

שם	מיקום	טלפון
אביב לניצולי השואה	נחלים	*5711
הקליניקה לגישור ויישוב סכסוכים - אוניברסיטת חיפה	הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה	052-3387884
הקליניקה לזכויות זקנים וניצולי שואה ע"ש מרטי ג'ייקוב ז"ל	הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן	03-5317812 תא קולי הנבדק אחת לשבוע
הקליניקה לזכויות ניצולי שואה וא/נשים בזקנה באוניברסיטת תל אביב	הקליניקות המשפטיות, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל-אביב	03-6406778
הקליניקה למימוש זכויות אדם בהליך האזרחי - אוניברסיטת חיפה	הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה	04-8288611
יד ריבה - סיוע משפטי לקשיש	בית יד שרה ירושלים	02-6444569
מרווה - משפט רווחה והעצמה	ירושלים	לדף צור קשר
נתיבות המשפט - ארגון המקדם זכויות לאזרח החרדי.	בית שמש	050-8194985
עמותת דיירי הדיור המוגן בישראל - מידע כללי ומשפטי לדיירי הדיור המוגן בישראל ובני משפחותיהם		לרשימת הטלפונים של צוות העמותה

אלימות במשפחה

זיהוי אלימות במשפחה

סוגי אלימות – פיזית, מינית, מילולית, רגשית, כלכלית, הזנחה.

שאלון אבחון עצמי אנונימי - של משרד הרווחה

תמרורי האזהר"ה בזוגיות – של פורום מיכל סלה

סיוע וזכויות לנפגעות ונפגעי אלימות במשפחה

מרכזים למניעה ולטיפול באלימות במשפחה - המרכזים עוסקים באבחון, הערכת מסוכנות, בניית דרכי הגנה, טיפול ושיקום למשפחות במעגל האלימות, הן לנפגעים והן לפוגעים. הפנייה למרכזים מתבצעת עצמאית או על ידי המחלקות לשירותים חברתיים או יחידות הסיוע שליד בתי הדין הרבניים, במקרים מסוימים תיתכן פנייה על ידי גורמים בקהילה כמו המשטרה או קופת החולים.

מרכזי קשר - מרכז קשר הוא מסגרת אזורית מוגנת, תומכת ומקצועית המאפשרת קיום מפגשים בין הורים לילדיהם במצבים של קונפליקטים קשים במשפחה על רקע של פרידה, גירושין, אלימות וסיכון.

הגנה במקרי חירום - במקרים קיצוניים בהם הרחקת הפוגע אינה נותנת פתרון וחיך נמצאים בסכנה, ישנה אפשרות לקבל הגנה במקלטי חירום שונים, עבור אוכלוסיות שונות.

מרכזי הגנה לילדים ונוער – עבור ילדים שנפגעו מעבירות אלימות או מין. המרכז מכיל תחת קורת גג אחת אנשי מקצוע מומחים בתחומים שונים העוסקים בתהליכי הערכה, חקירה ואבחון של ילדים ובני נוער נפגעי עבירות והתעללות.

סיוע חומרי מידי – סל גמיש, מחלקות לשירותים חברתיים. הסיוע ינתן עד שנתיים ממועד עזיבת הבית המשותף, והוא ניתן למימוש אחת לחמש שנים. ניתן בתחומים: סיוע לבניית תשתית לחיים עצמאיים, סיוע לילדים, תעסוקה, מיצוי זכויות.

דירת מעבר לנשים נפגעות אלימות - דירות מעבר מספקות מרחב שיקומי-טיפולי לנשים נפגעות אלימות (וילדיהן) ששהו במקלט או לנשים שטופלו בקהילה, שכבר לא נמצאות בסיכון ובחרו לצאת לחיים עצמאיים.

סיוע בשכר דירה – משרד הבינוי והשיכון. השירות עבור: נשים נפגעות אלימות יוצאות מקלט, נשים נפגעות אלימות שאינן יוצאות מקלט אך עומדות בתנאים המצוינים, נפגעי אלימות העונים להגדרות שלעיל, ובלבד שאישור השהייה שלהם בתוקף.

פטור מתשלום לחדר מיון – משרד הבריאות. הגעה לחדר המיון ללא הפניה כרוכה בתשלום, אך במקרים של אלימות במשפחה, אם במהלך הבדיקה הרפואית בחדר המיון יוחלט כי הפנייה הייתה מוצדקת מבחינה רפואית, יוענק פטור מתשלום זה.

סיוע משפטי – משרד המשפטים. נפגעי ונפגעות אלימות במשפחה יכולים לקבל סיוע משפטי ממשרד המשפטים בהליכים של הוצאת צו הגנה וצווים למניעת הטרדה ולהרחקה. בנוסף, נשים אשר נמצאות במקלט לנשים נפגעות אלימות יכולות גם כן לקבל סיוע משפטי בסוגיות של דיני משפחה אל מול בן הזוג האלים.

דיני עבודה – היעדרות מעבודה, הגבלת פיטורים ופגיעה בהכנסה, פיצויי פיטורים.

מדריכי זכויות – אתר "כל זכות"

מדריך לנפגעות אלימות במשפחה
מדריך לנערות ונערים נפגעי אלימות במשפחה
מדריך לטיפול וסיוע לילדים ונוער שנפגעו מינית
מדריך לנשים וגברים שחוו פגיעה או תקיפה

מקלט לנשים נפגעות אלימות

מקלט לנשים נפגעות אלימות וילדיהן מיועד לנשים שלא יכולות להישאר בבית בגלל סכנה פיסית או נפשית לחייהן מצד בן זוגן או ממשפחתן.

חלק מהמקלטים מותאמים תרבותית לאוכלוסיות ספציפיות (למשל מקלטים לנשים דתיות וחרדיות).

הפנייה למקלט יכולה להיעשות באמצעות המחלקות לשירותים חברתיים ברשויות המקומיות, ובאמצעות פנייה לכל אחד מהגופים הבאים: משטרת ישראל, קו חירום ארצי לאלימות במשפחה 118, מוקד 106 של הרשות המקומית, מרכזי הסיוע לנפגעות ונפגעי תקיפה מינית, בתי חולים ומרפאות קופות החולים.

הבטחת הכנסה לנשים – ביטוח לאומי. הזכאות נבדקת בתנאי שהפונה הינה תושבת ישראל ושוהה במקלט מעל 30 ימים.

מענק לימודים – ביטוח לאומי. נשים השוהות במקלט לנפגעות אלימות זכאיות לקבל מענק לימודים מטעם הביטוח הלאומי אשר מסייע בהשתתפות בהוצאות הלימודים של ילדי המשפחה.

מענק הסתגלות לנשים ששהו במקלט לנפגעות אלימות – מחלקות לשירותים חברתיים. נשים אשר שהו במקלט לנפגעות אלימות, ועומדות בתנאים המוגדרים, זכאיות לקבלת מענק הסתגלות לאחר עזיבת המקלט.

אלימות במשפחה – גברים

סיוע בשכר דירה לגבר מורחק בית - גבר שהוצא נגדו צו הרחקה או צו הגנה בתוקף עשוי להיות זכאי לסיוע בתשלום שכר דירה.
בית טיפולי לגברים הנוהגים באלימות זוגית – בית נועם, מופעל ע"י עמותת קשת.
מוקד טלפוני של עמותת ויצו - קו הגברים הוקם כדי לתת מענה לגברים הנמצאים במעגל האלימות במשפחה, הן לפוגעים והן לנפגעים 1800-39-39-04

אלימות במשפחה – ילדים ונוער

תוכנית מעטפת רכה – תוכנית התערבות בקהילה לתינוקות ופעוטות במצבי סיכון ולהוריהם. **מעונות יום ומשפחתונים לפעוטות בסיכון** - פעוטות הנמצאים במצב שיש בו חשש ממשי להתפתחותם התקינה, זכאים למעון יום או משפחתון המוכרים על-ידי המדינה, הנמצאים בסמוך למקום מגוריהם. על מנת לממש את הזכות יש לעבור תהליך של ועדות עם גורמים מקצועיים שונים.

ועדת תכנון טיפול והערכה לילדים ובני נוער בסיכון - הוועדה לתכנון טיפול והערכה (בשמה הקודם: ועדת החלטה) מורכבת מצוות רב מקצועי ותפקידה העיקרי הוא לאבחן ולקבוע תוכניות טיפוליות לבני המשפחה ובדגש על ילדים ובני נוער בסיכון. הוועדה מוסמכת להמליץ על המשך טיפול בקהילה או על שילוב הילד במסגרת חוץ-ביתית (כגון פנימייה או אומנה) ובמקביל לתת כלים וסיוע להוריו **תגמול לילד שהתייתם עקב אלימות במשפחה** - ילד שאחד מהוריו נרצח עקב מעשה אלימות של בן או בת הזוג, זכאי לקצבה חודשית מיוחדת. הקצבה משולמת עבור הילד בנוסף לקצבאות אחרות כמו קצבת ילדים או קצבת שאירים.

הערכת מסוגלות הורית - הערכת מסוגלות הורית נועדה לבדוק את מידת יכולתו של הורה לגדל את הילד כראוי ולדאוג לצרכיו הפיזיים והרגשיים, בשים לב לצרכיו הספציפיים של הילד

עמותות וארגוני סיוע בנושא אלימות במשפחה

המועצה לשלום הילד

רוח נשית – עצמאות כלכלית לנשים נפגעות אלימות

עמותת בת מלך - סיוע לנשים דתיות וחרדיות הסובלות מהתעללות על ידי בעליהן

נשים נגד אלימות - עמותה לתמיכה בנשים נפגעות אלימות בחברה הערבית

נעמ"ת

מרכז מהו"ת – סיוע לחיילים ולחיילות

אל"י – האגודה הישראלית להגנת הילד

לא לאלימות נגד נשים

עמותת יחדיו

ויצ"ו

תה"ל – מרכז הסיוע לנשים ולילדים דתיים

דף חדש – עמותת בעצמי

אנשים החיים בעוני

ביטוח לאומי ורשות המיסים

הבטחת הכנסה

מי שהכנסתם מעבודה או ממקור אחר נמוכה מרמת ההכנסה המינימלית הנדרשת למחיה, עשויים לקבל קצבה להשלמת הכנסה. לפי תנאים מסוימים ייקבע אם האדם יקבל גמלה מלאה או חלקית.

זכאים לקצבה מי שעונים על התנאים הבאים:

1. הם תושבי ישראל.
2. הם בגיל 20 ומעלה
3. הם מתייצבים בשירות התעסוקה
4. הם עומדים במבחן הכנסות
5. למי שיש בן/בת זוג - שני בני הזוג צריכים לענות על כל תנאי הזכאות

יחד עם זאת, לכל תנאי יש חריגים וחשוב להעמיק בפרטים הקטנים של כל סעיף. ניתן להיעזר [במחשבון בדיקת זכאות](#).

דמי אבטלה

שכירים שפוטרו, התפטרו או הוצאו לחל"ת עשויים להיות זכאים לדמי אבטלה בהתאם לתנאים. [לתהליך הגשת התביעה לדמי אבטלה](#) ישנם מספר שלבים, את חלקם ניתן לעשות באופן מקוון. זכאים לדמי אבטלה:

- שכירים תושבי ישראל שפוטרו, התפטרו או הוצאו לחל"ת (למינימום הימים הנדרשים).
- זאת בתנאי שצברו את תקופת האכשרה שבה שולמו עבורם דמי ביטוח לאומי:
- לפחות 12 חודשי עבודה מתוך 18 החודשים שקדמו ל-1 בחודש שבו נרשמו לראשונה בלשכת התעסוקה, או-
- לפחות 12 חודשי עבודה מתוך 18 החודשים שקדמו ליום שבו הפסיקו לעבוד, בתנאי שנרשמו לראשונה בלשכה בתוך 3 חודשים מהפסקת העבודה.

שימו לב - עבודה בחלק מהחודש (אפילו יום עבודה אחד) נחשבת לחודש עבודה מלא בחישוב תקופת האכשרה.

- גיל הזכאות לדמי אבטלה הוא 20-67, אך במקרים מסוימים תיתכן זכאות גם לפני כן.

עובדים עצמאים או פרילנסרים בתחומים מסוימים עשויים להיות זכאים בהתאם לתנאים. מי שעונים על תנאי הזכאות של קצבה נוספת מהמוסד לביטוח לאומי יכולים לבדוק אם ניתן לקבל את שתי הקצבות במקביל, באמצעות **מחשבון המוסד לביטוח לאומי**. עובד שהיה מבטוח בביטוח פנסיוני והפך למובטל עשוי לאבד את הכיסוי הביטוחי וזכויות פנסיוניות אחרות כתוצאה מהפסקת ההפקדות לקרן הפנסיה או לביטוח המנהלים. כדי לא לאבד את הכיסוי הביטוחי **ניתן לשמור על צרף הזכויות הפנסיוניות במספר דרכים**.

קצבת מזונות

אישה או ילד שנפסקו להם מזונות והחייב לא משלם אותם (וכן ילד שנמצא עם אביו והאם חויבה בתשלום מזונות), עשויים להיות זכאים לקצבת מזונות מהמוסד לביטוח לאומי.

- הזכאות לדמי מזונות מותנית במבחן הכנסות.
- המוסד לביטוח לאומי משלם את דמי המזונות לזכאים וגובה את התשלום מהחייב.
- סכום הקצבה הוא הסכום שנקבע בפסק הדין למזונות או הסכום שנקבע בתקנות הביטוח הלאומי - הנמוך מבין השניים.
- אם פסק המזונות גובה מהסכום המופיע בתקנות המוסד לביטוח לאומי, המוסד ישלם את הפרשים רק לאחר גביית התשלום מהחייב (אם המוסד לא יצליח לגבות את הסכום, ניתן יהיה לתבוע את החייב באופן ישיר)

הכנסות האישה משפיעות על סכום קצבת המזונות שתשולם לה. ניתן להיעזר **במחשבון** לחישוב סכום דמי המזונות בהתאם לפסק הדין ולגובה הכנסות. למימוש הזכות יש להגיש **טופס בקשה לתשלום על פי חוק המזונות**. לטופס יש לצרף את המסמכים הבאים:

- צילום תעודת זהות
- שני עותקים מפסק הדין (ושל כל פסק דין או הסכם גירושין שפסק הדין מסתמך עליו) חתומים ומאושרים בידי בית הדין או בית המשפט.
- תדפיס מחשבון ע"ש בבנק וכן אישור מהבנק על גובה החסכונות ו/או הפיקדונות.
- נשים עובדות יצרפו 3 תלושי משכורת אחרונים.
- נשים שיש להן הכנסה שלא מעבודה יצרפו אישורים על ההכנסות.
- נשים נשואות מתחת לגיל 60 ללא ילדים שלא מסוגלות לכלכל את עצמן יצרפו אישור רפואי עדכני על הפגיעה ביכולת העבודה.
- במקרה שנפתח תיק בהוצאה לפועל בעניין פסק הדין, יש לצרף אישורים מההוצאה לפועל על סגירת התיק.

- אם ניתן פסק דין למזונות לזכותו של ילד שאינו בהחזקתה של אמו -יש לצרף צו מינוי אפוטרופוס, או פסק דין שבו האפוטרופוס תובע מזונות עבור הילד.
- פרטים על החייב: מספר תעודת זהות, כתובתו ומספר הטלפון, מקום עבודתו

מענק עבודה

- רשות המסים משלמת מענק עבודה (ידוע גם כ"מענק הכנסה" או "מס הכנסה שלילי") בסכום של כ-4,000 ₪ בממוצע לשנה לעובדים שהיו להם הכנסות בסכומים שיפורטו בהמשך.
  - המענק משולם לבני 21 ומעלה שהם הורים לילדים, אך בני 55 ומעלה או אנשים עם מוגבלות זכאים גם אם אין להם ילדים.
  - גובה המענק נקבע לפי ההכנסה הממוצעת לחודש באותה שנת מס ומהכנסות נוספות של העובדים ובני זוגם.
  - לעובדים שמקבלים תלוש שכר הזכאות למענק תיבחן לפי השכר ברוטו שכתוב בתלוש למענק מוגדל בשיעור 150% זכאים:
1. עובדות שהן אמהות לילד אחד או יותר.
  2. עובדים שהם הורים לילד אחד או יותר שנמצאים אצלם ותלויים בהם כלכלית, והם חיים בנפרד מההורה השני וללא בני זוג ידועים בציבור.
  3. במענקים שישולמו עבור שנת המס 2024 ואילך - כל העובדות והעובדים שהם הורים לילד אחד או יותר.

עוזרות בית ומטפלות - במקרים רבים עוזרות בית ומטפלות זכאיות למענק למרות שאינן מקבלות תלוש שכר. המענק יחושב על פי דמי ביטוח לאומי ששילם עבורן המעסיק. כדי לקבל את המענק הן צריכות לוודא שהמעסיק דיווח עליהן למוסד לביטוח לאומי ושילם את דמי הביטוח הלאומי במהלך השנה. ניתן לבדוק את הזכאות באמצעות הסימולטור של רשות המיסים. ניתן להגיש את התביעה בטופס מקוון באמצעות אתר רשות המיסים, וייתכן שגם בסניפי הדואר (אפשרות זו נמצאת בתהליכי שינוי ויש לוודא לפני ההגשה).

ועדה לבחינת חובות

ועדה לבחינת חובות היא הגוף שמוסמך להורות על ביטול ומחיקת חובות של מבוטחים, שנוצרו כתוצאה מתשלום יתר בגמלה שקיבלו מהמוסד לביטוח לאומי. הוועדה דנה במקרים שבהם החייב נמצא במצב בריאותי או כלכלי קשה מאוד. להגשת בקשה לוועדה יש למלא טופס בקשה לבחינת חובות ולצרף את המסמכים הנדרשים. את המסמכים ניתן להגיש לסניף בהגעה פיזית/דואר/פקס, או באופן מקוון באתר המוסד לביטוח לאומי (אל מחלקות הגמלאות).

משרד הבינוי והשיכון

דיוור ציבורי

הדיוור הציבורי בישראל מציע פתרונות דיוור לאוכלוסיות שאין ביכולתן לשכור דירה בשוק הפרטי.

- הזכאות לדיוור ציבורי נקבעת בהתאם לקריטריונים של משרד הבינוי והשיכון, כאשר חברות מאכלסות אחראיות על אכלוס הזכאים בדירות.
- הזכאות ניתנת ביישוב המגורים של מבקשי הסיוע. לזכאים שאין ביישוב מגוריהם דיוור ציבורי תאושר דירה ביישוב סמוך.
- במקרים הבאים תהיה זכאות לדיוור ציבורי צמוד קרקע: דיירים שרתוקים לכיסא גלגלים / דיירים שוועדה רפואית מטעם משרד הבינוי והשיכון מצאה כי יש הכרח שיגורו בקומת קרקע או בבניין עם מעלית.

אוכלוסיות העשויות להיות זכאיות לדיוור ציבורי:

חסרי דירה שעונים על שאר התנאים המפורטים במצבים הבאים:

- זוגות עם ילדים - בני זוג נשואים או ידועים בציבור עם 3 ילדים לפחות
- משפחות שבראשן הורה עצמאי (משפחות חד הוריות) - עם 3 ילדים לפחות
- משפחה עם ילד נכה
- נכים הרתוקים לכיסא גלגלים
- מקבלי קצבת נכות כללית
- עולים
- בני הגיל השלישי

סיוע בשכר דירה

משרד הבינוי והשיכון מעניק סיוע במימון שכר דירה לחסרי דירה השוכרים דירה בשוק הפרטי ומתגוררים בה באופן קבוע. הסיוע ניתן למי ששוכרים דירות העונות על תנאים מסוימים. כדי לקבל את הסיוע בשכר הדירה, יש להוציא תעודת זכאות לסיוע.

אוכלוסיות הזכאים לסיוע בשכר דירה:

- מקבלי קצבת זיקנה (קצבת אזרח ותיק) עם השלמת הכנסה.
- מקבלי קצבת שאירים עם השלמת הכנסה.
- מקבלי קצבת נכות כללית בשיעור של 75% ומעלה.
- מקבלי קצבת זיקנה לנכה.
- נכי המלחמה בנאצים עם נכות בשיעור 49%.
- מקבלי גמלת הבטחת הכנסה - יחידים מגיל 55 ועד לגיל פרישה, זוגות, זוגות עם ילדים או משפחות חד-הוריות.

- מקבלי קצבת מזונות - תקף רק עבור יחיד מגיל 55 ומעלה או הורה עצמאי (הורה יחיד).
- יחידה בהיריון בחודש חמישי ומעלה המתקיימת מקצבת קיום (גמלת הבטחת/השלמת הכנסה או קצבת נכות בשיעור 75% ומעלה).
- משפחות שעונות על כל התנאים הבאים: הן אינן מתקיימות מקצבת קיום, הן ממצות כושר השתכרות, הן עומדות במבחן הכנסות

סיוע בשכר דירה לזוג עם ילדים

סיוע בשכר דירה לזוג ללא ילדים

- זכאים לדיור ציבורי הממתינים לדירה.
- עולים חדשים.
- חיילים בודדים.
- דרי רחוב.
- נשים נפגעות אלימות.
- אסירים משוחררים בטיפול רכז שיקום או עובד סוציאלי.
- גברים שהורחקו מביתם על-פי צו בית משפט.
- ניצולי שואה המקבלים קצבה מהרשות לזכויות ניצולי השואה, עם נכות בשיעור של עד 49%

דיור בבית גיל הזהב לגיל השלישי

זכאים לקבל את השירות מי שעונים על כל התנאים האלה:

- חסרי דירה או דיירי הדיור ציבורי.
- עצמאיים בתפקודם.
- אזרחים ותיקים
- אזרחים ותיקים המתקיימים מקצבאות קיום של הביטוח הלאומי ועונים על אחד מהתנאים האלה:
  - יחידים: הקצבה כוללת השלמת הכנסה
  - זוגות: הקצבה כוללת השלמת הכנסה
  - יחידים נכים: הקצבה כוללת השלמת לנכות
  - זוגות נכים: זוגות שלפחות אחד מבני הזוג אזרח ותיק המקבל קצבה הכוללת השלמה לנכות בגין בן או בת הזוג

- אזרחים ותיקים שמקבלים קצבה חודשית מהרשות לזכויות ניצולי שואה ועונים על אחד מהתנאים האלה:
  - נכי המלחמה בנאצים שלהם עד 49% נכות
  - נכי רדיפות הנאצים שלהם עד 49% נכות

סיוע לדרי רחוב

דרי רחוב עשויים להיות זכאים להשתתפות בתשלום שכר דירה לתקופה של עד 48 חודשים (4 שנים). הסיוע ניתן בשכירת דירה בשוק הפרטי, ללא אבחנה בין אזורי הארץ ובהגדרת היישוב כגדול או כקטן.

זכאי לסיוע מי שעונה על הגדרת דר רחוב ומתקיימים לגביו התנאים הבאים:

- אין לו (בהווה) זכויות בדירה או שהוא לא חתום על חוזה שכירות לדירה בדיור הציבורי.
- הוא עומד בקשר רציף עם היחידה לדרי רחוב ומשתתף בתוכנית שיקום.

1. להגשת הבקשה יש להגיש את המסמכים הנדרשים באחד מסניפי חברות ההרשמה לסיוע בדיור: אישור היחידה לדרי רחוב או לשכת הרווחה ברשות המקומית שמבקש הסיוע הוא דר רחוב.

2. לפחות אחד מהמסמכים האלה:

- תעודת זהות של המבקש או תמצית רישום מרשות האוכלוסין
- תעודת עולה
- אישור המשרד לקליטת עלייה המעיד על זהותו
- אישור המוסד לביטוח לאומי

אם יעמוד דר הרחוב בבדיקות שיערוך משרד הבינוי והשיכון יקבל תעודת זכאות, המאשרת את הזכאות ומפרטת את רמת הסיוע, התנאים והמגבלות שנקבעו.

משרד החינוך

מענק לימודים

הביטוח הלאומי משלם מענק לימודים בתחילת כל שנת לימודים:

- לילדי הורה עצמאי (משפחה חד-הורית).
  - לילדי משפחות עם 4 ילדים ויותר עד גיל 18, המקבלות קצבת נכות כללית, הבטחת הכנסה, מזונות, שאירים או אזרח ותיק.
- שימו לב, אם הילד לא נולד בתאריכים המזכים במענק, והוא לומד בכיתה א' או י"ב - עשויה להיות זכאות למענק. יש להעביר לביטוח לאומי אישור לימודים.
- הגשת תביעה למענק - רוב ההורים הזכאים למענק לימודים מקבלים אותו באופן אוטומטי, ואינם צריכים להגיש תביעה. אולם קיימים הורים, שצריכים להגיש תביעה כדי לקבל את המענק. מי צריך להגיש תביעה למענק?
- גרופה שאין להם בת/בן זוג או ידועה/בציבור - רק בפעם הראשונה. ניתן למלא תביעה למענק לימודים בקשה לפיצול תיק בקצבת ילדים באופן מקוון .
- חי/ה בנפרד מבת/בן הזוג.
אישה עגונה.
אישה השוהה במקלט לנשים מוכות.
רווקה/ה או אלמן/ה שאין להם בת/בן זוג או ידועה/בציבור - רק בפעם הראשונה.
עולה חדש/ה.

להגשת התביעה ניתן:

- למלא טופס תביעה מקוון (טופס משולב הכולל תביעה למענק לימודים ופיצול תיק בקצבת ילדים) מיועד להורה גרוש בלבד.
- מילוי טפסים באופן ידני, ושליחתם בצירוף המסמכים הנוספים באתר.
- הגשת התביעה והמסמכים בדואר, בפקס או בתיבת השירות של הסניף לפי מקום המגורים.

מעונות יום וצהרונים

מעונות יום - המדינה מחויבת לספק חינוך חינם לכל ילד מגיל 3 ומעלה. הורים העונים על קריטריונים שונים, עשויים להיות זכאים להשתתפות בתשלום עבור מעונות יום ומשפחתונים הנמצאים בפיקוח.

צהרונים לילדי גנים – משרד העבודה משתתף במימון צהרונים עבור ילדים שהוריהם עובדים או לומדים, בהתאם לתנאי הזכאות.

- הסיוע ניתן במהלך שנת הלימודים (החל מ-1 בספטמבר ועד ל-30 ביוני) עבור ילדים ששוהים בצהרונים מוכרים 5 ימים בשבוע, עד השעה 16:00 לפחות.
- דרגת ההשתתפות נקבעת בהתאם לרמת ההכנסה לנפש במשפחה ולמספר השעות השבועיות שעובד/ת או לומד/ת הורה.

הסיוע ניתן עבור ילדים בקבוצות הגיל הבאות:

- כלל הילדים בגיל 2.9-5.9 שנים
- ילדים בגיל 5.9-6.9 שנים שרופא או פסיכולוג ממכון להתפתחות הילד אישר כי הם מעוכבי התפתחות ומומלץ להשאירם שנה נוספת בגן

ניתן להגיש את הבקשה באופן מקוון.

צהרונים לילדים במערכת החינוך – משרד החינוך מסבסד את עלות הצהרונים הציבוריים בגני הילדים ובכיתות

א' ו-ב', לפי האשכול הסוציו-אקונומי שבו מתגוררת המשפחה. מחירי הצהרונים נתונים בפיקוח של משרד החינוך וחלים עליהם מחירי מקסימום. לילדי גנים שהוריהם עובדים או לומדים ומתגוררים באשכולות סוציו-אקונומיים 6 ומעלה, עשוי להינתן סיוע מטעם משרד הרווחה.

הזכות ניתנת באופן אוטומטי.

לשאלות ולפניות בנוגע לפיקוח על הצהרונים יש לפנות ליחידה לתוכניות משלימות למידה במשרד החינוך, בדוא"ל mashliymut_lemida@education.gov.il או בטלפון 02-5603759.

משרד המשפטים – סיוע משפטי

משרד המשפטים מעניק סיוע משפטי בנושאים אזרחיים למי שמתקשים להתמודד עם המערכת המשפטית, וזכאים לסיוע בהתאם להוראות הדין.

זכאים לקבלת הסיוע - מי שמעוניינים לקבל סיוע משפטי בנושא שהסיוע ניתן בו ומתקיימים לגביהם שני התנאים:

- הם עומדים במבחן הזכאות הכלכלית (מלבד במקרים שלא מותנים במבחן).
- יש סיכוי משפטי להצלחת ההליך (אלא אם מדובר בנושאים מסוימים כגון ייצוג בוועדות פסיכיאטריות או ייצוג הורים בהליכי אימוץ).

השירות ניתן במספר שפות, כולל ערבית, רוסית ואמהרית.

הסיוע ניתן ללא תשלום (למעט תשלום אגרת השתתפות) בהתאם לגובה ההכנסות ולבחינת הסיכוי המשפטי להצלחת ההליך.

- במקרים מסוימים הזכאות לא מותנית ברמת ההכנסה.
- במקרים מסוימים ניתן פטור מתשלום האגרה.

תחומי הסיוע: יחסי עבודה ופיטורין, הוצאה לפועל, דיור, בריאות, פשיטת רגל, ביטוח לאומי, סנגור ציבורי, סיוע בתביעות פליליות, ניתן להגיש את הבקשה [בטופס מקוון](#) או [בטופס ידני](#).

משרד הבריאות – חוק בריאות ממלכתי

פטורים והנחות מתשלומי ביטוח בריאות ממלכתי

ניתן להיעזר במחשבון באתר ביטוח לאומי.

אוכלוסיות זכאות לפטור:

- עקרת בית - אישה שנשואה למבוטח/ת (כולל ידועה בציבור) ולא עובדת מחוץ למשק ביתה.
- מבוטחים שלא עובדים ואין להם הכנסות, או שהכנסותיהם לא עולות על 627 ₪ בחודש (נכון ל-2024) בכל אחד מהמקרים הבאים:

1. אסירים ועצירים ששוהים בבית מעצר או בית סוהר - לתקופה של 12 חודשים או יותר.
2. עולים - לתקופה של 6 חודשים מיום עלייתם לארץ. עולים שלא עובדים ומקבלים דמי קיום ממשרד העלייה והקליטה זכאים לפטור לתקופה של 12 חודשים מיום עלייתם לארץ.
3. מי שמלאו להם 18 שנים, טרם התגייסו לצבא ולא עובדים, בתנאי שיתגייסו לפני גיל 21.
4. חיילים משוחררים ומסיימי שירות לאומי-אזרחי - לתקופה של חודשיים מתום השירות.

- ילדים ונוער תושבי ישראל מתחת לגיל 18.
- חיילים בשירות סדיר
- חסידי אומות העולם שמתגוררים בישראל.
- מי שתרתם איבר לשם השתלתו בגופו של אחר - לתקופה של 36 חודשים.

הנחות ופטורים לזכאים

- ביטוחי בריאות דרך קופ"ח
- רכישת משקפי ראייה
- מכשירי שמיעה
- טיפולים רפואיים מסוגים שונים.
- מימון טיפולי שיניים
- מימון תרופות שבסל הבריאות
- מימון ציוד שיקומי ורפואי

האגף לשירותים חברתיים

תוכניות הסיוע למשפחות בעוני ובמצוקה כלכלית

מרכזי עוצמה

מרכזי עוצמה מכוונים לאנשים שעיקר קשייהם הם עוני ומצוקה כלכלית, ושהם מודרים ומתקשים למצות את זכויותיהם.

מרכזי עוצמה מהווים מעטפת ארגונית מקצועית, הפועלת במחלקה לשירותים חברתיים שברשות המקומית ושבסיסה ערכי, ומכוונת לשילוב אנשים החיים בעוני ובהדרה באמצעות גישה שתפנית ומעצימה, הגברת ההשתתפות, מיצוי זכויות, זיהוי צרכים ומענים ושיפור השירות והיחסים בין עובדים סוציאליים ולקוחות.

נושמים לרווחה

נושמים לרווחה במרכז עוצמה הוא מערך של שתי תוכניות שפועל ברשויות מקומיות ברחבי הארץ עבור משפחות שחיות במצוקה כלכלית, במטרה לשפר את יכולת ההתמודדות שלהן עם מצבן ולסייע בשילובן בקהילה.

התוכניות מספקות למשפחות ליווי בתחומים הבאים:

- שיפור יכולות, מיצוי זכויות ומימושן.
- סיוע והכוונה במציאת תעסוקה.
- שיפור מיומנויות בניהול התקציב המשפחתי.
- הרחבת מערכות תמיכה קהילתיות.
- עידוד השייכות והנתינה לקהילה.

פעמונים

הגיל השלישי

ביטוח לאומי

- תוספת השלמת הכנסה
- הבטחת הכנסה מגיל פרישה למי שלא זכאי עדיין לקצבת אזרח ותיק
- מענק חימום למקבלי קצבת זקנה
- סיוע לאלמן ותיק מלחמה

הטבות נוספות

- הנחה ברכישת תרופות
- הנחות בחשבון חשמל
- השתתפות בהחזרי משכנתא לקשישים נזקקים
- דיור בבית גיל הזהב לגיל השלישי (ציבורי)
- הטבות לנשים בנות 60 ומעלה (בעקבות העלאת גיל הפרישה)
- הטבות ברשויות המקומיות (הנחות במיסים, פטורים ועוד)

ניצולי שואה

הרשות לזכויות ניצולי שואה

- מענק לניצולי שואה המקבלים סיוע ממדינות חוץ - לאלו שאינם עומדים במבחן הכנסה של עד 10,700 ₪. יוענק תשלום חד פעמי בגובה 2000 ₪
- מענק שנתי לניצולי שואה בעלי הכנסה נמוכה – מענק שנתי בגובה 11,000 ₪, יינתן בינואר עבור כל השנה

הטבות נוספות:

- סיוע לניצולים מקרן הרווחה
- הנחה בחשבון החשמל
- הנחה בחשבון המים לניצולי שואה תגמול לפי הכנסה
- סבסוד מרכזי יום
- טיפול סוציאלי פרטני מהקרן לרווחה
- מענק מצבה לניצולי שואה

ארגוני סיוע לאנשים שנמצאים במצוקה כלכלית – אתר 'כל זכות'

מינהל מוגבלויות וצרכים מיוחדים

מינהל מוגבלויות - משרד הרווחה

אחראי על מתן שירותים לאנשים עם מוגבלות, בקהילה ובדוור, במטרה לקדם ולשפר את איכות חייהם ורווחתם, כך שיוכלו לנהל חיים בעלי תוכן ומשמעות ומתוך אוטונומיה רבה ככל הניתן ובהתאם לרצונותיהם ובחירתם. שירותי המינהל ניתנים באמצעות המחלקות לשירותים חברתיים ובאמצעות גופים מפעילים ציבוריים ופרטיים.

אוכלוסיית היעד של המינהל

אנשים עם מוגבלות, בוגרים וילדים, כהגדרתם בחוק חוק שירותי רווחה לאנשים עם מוגבלות התשפ"ב-2022 ותקנות ההשתייכות הנלוות לו:

1. אוטיזם;
2. מוגבלות שכלית התפתחותית;
3. מוגבלות קוגניטיבית נירופסיכולוגית;
4. מוגבלות מוטורית;
5. מוגבלות ראייה;
6. מוגבלות שמיעה;
7. עיכוב התפתחותי.

תחומי פעילות ומבנה ארגוני של המינהל

אגף בכיר הערכה, הכרה ותוכניות - תהליכי אבחון, הערכת צרכים, רצונות, תפקוד וכוחות של האדם עם המוגבלות

שירות הערכה והכרה - אחראי על הגדרת אוכלוסיית הזכאים להכרה במינהל מוגבלויות והקריטריונים להכרה, על מדיניות בתחום תכניות אישיות לאנשים עם מוגבלויות ומתן מענים רחביים בתחום תוכניות ייחודיות כמו התערבות בתחום המיני חברתי ותוכניות להתמודדות עם התנהגות מאתגרת, על ניהול קהילת היעד בתחום המוגבלויות, פיתוח ידע, הכשרת כוח אדם ואישורי מחקר. במסגרת שער הכניסה למינהל מוגבלויות קיימים 15 מרכזי אבחון, הערכה וזכויות, הפזורים ברחבי הארץ.

שירות ראייה, שמיעה וטכנולוגיה (רש"ט) – אחראי על הכרה באנשים עם מוגבלות בשמיעה או בראייה, על זכויות חומריות ושירותי מטה ישירים לאוכלוסייה הנ"ל, ועל שימור ופיתוח מומחיות לאנשים עם מוגבלות בשמיעה או בראייה או לאנשים על הרצף האוטיסטי.

אגף בכיר קהילה - הפעלת רצף של מסגרות פעילות יום ותוכניות לאנשים עם מוגבלות המתגוררים בביתם שירות ילדים ומתבגרים – תחומי פעילות עיקריים כוללים: מעונות יום שיקומיים, שילוב פעוטות עם מוגבלות במעונות יום כלליים, תוכניות לילדים בגיל בית הספר כגון מועדוניות שיקומיות ושילוב בני נוער במכינות קדם

צבאיות, שילוב בפעילות פנאי משלבת, תוכניות פנאי ושילוב בקהילה.

שירות בוגרים, מזדקנים ותעסוקה – תחומי פעילות עיקריים כוללים: תחום מרכזי יום לבוגרים ומזדקנים, תחום השכלה, פנאי ומועדונים, תחום תעסוקה מוגנת, תחום שילוב תעסוקתי בקהילה.

שירות אומנה, משפחה וקהילה - תחומי פעילות עיקריים כוללים: תוכניות מעטפת לתמיכה בילדים ובוגרים עם מוגבלות ובני ומשפחותיהם, קידום שיח ותהליכים של שותפות בין אנשים עם מוגבלות, הורים ואנשי מקצוע, פיתוח מדיניות ודרכי עבודה של צוותי המוגבלויות במחלקות לשירותים חברתיים, תוכניות שילוב בקהילה, מעטפת שירותי תמיכה ושילוב בקהילה, משפחות אומנה ואומנות חירום,

אגף בכיר דיור - אחראי לספק מענים ותוכניות עבור אנשים עם מוגבלות החיים מחוץ לביתם.

שירות דיור תומך - אוכלוסיית היעד של שירות דיור תומך היא אנשים עם מוגבלות ברמת תפקוד נמוכה-בינונית הזקוקים לרמת תמיכה גבוהה או רמת מוגנות גבוהה.

שירות דיור בקהילה - אוכלוסיית היעד של שירות דיור בקהילה היא אנשים עם מוגבלות ברמת תפקוד בינונית וגבוהה, הזקוקים לרמת תמיכה ומוגנות ברמה בינונית-נמוכה

שירות תמיכה וסטנדרטים
מסגרות הדיור כוללות מסגרות ממשלתיות, ציבוריות ופרטיות, אשר פועלות בהתבסס על חוק הפיקוח על המעונות תשכ"ה

זכויות של כלל האוכלוסיות במינהל מוגבלויות

קצבאות ביטוח לאומי

[קצבת ילד נכה](#) - טפסים להגשה מקוונת נכות ילד

[קצבת נכות כללית](#) - טפסים להגשת נכות כללית

[שר"מ - קצבת שירותים מיוחדים](#) - זכאים גברים ונשים עד גיל פרישה הזקוקים לעזרה רבה של אדם אחר בפעולות היום-יום (לבישה, אכילה, רחצה, ניידות בבית ושליטה על הפרשות), או שהם זקוקים להשגחה מתמדת למניעת סכנת חיים לעצמם או לאחרים. [טפסים להגשה מקוונת - שר"מ](#)

[קצבת ניידות - בשיטוף משרד הבריאות](#) - מוון הטבות למי שיש להם ליקויים ברגליים המגבילים אותם בניידות. מרבית ההטבות ניתנות לבעלי רכב, אולם ניתנות הטבות גם למי שאינם בעלי רכב. [טפסים להגשת ניידות](#)

[תג נכה](#) - תג חנייה לנכה מאפשר לנכה להחנות את הרכב במקומות המיועדים לנכים, ובתנאים מסוימים גם במקומות שהחנייה אינה מותרת בהם. את הפרטים המלאים על תג החנייה תוכלו למצוא באתר משרד התחבורה שאחראי על הנפקת התגים.

- מי זכאי לקבלת תג חנייה לנכה: נכה הזקוק לרכב כאמצעי תנועה בגלל רגליו הנכות / נכה שדרגת נכותו מגיעה ל-60% לפחות, ותנועתו בדרכים בלי רכב עלולה לערער את מצב בריאותו / נכה המוגבל בהליכה, וזקוק לכיסא גלגלים לצורך ניידותו.
- פנייה למשרד התחבורה לקבלת התג - מי שאינו נמצא ברשימת מקבלי הקצבאות ועונה על תנאי הזכאות לקבלת פטור מאגרת רישוי ותג חנייה לנכה, צריך להגיש למשרד התחבורה בקשה להוצאת תג חנייה לנכה בטופס מקוון ולצרף מסמכים רפואיים. במשרד התחבורה יחליטו אם הוא זכאי לתג חנייה לנכה.

[שיקום מקצועי](#) - אבחון תעסוקתי, לימודים אקדמיים או מקצועיים, מימון אביזרי לימוד, תמיכה במהלך הלימודים וסיוע בהשמה בעבודה. [טפסים להגשה מקוונת שיקום מקצועי](#)

[הצטרפות לשירות אישי באתר ביטוח לאומי](#) - לשם בירור סטטוס, מעקב אחר בקשות, העלאת מסמכים ובירורים שונים.

מרכזי מיצוי זכויות מטעם משרד הבריאות

נועדו לסייע למטופלים ובני משפחותיהם במימוש הזכויות המגיעות להם בעקבות שינוי במצבם הרפואי, מול הגורמים הרשמיים במדינה

□ השירות מלווה ומסייע במימוש זכויות כגון: קצבאות, הטבות והנחות בתשלומים, זכאות לתרופה או שירות רפואי, תג חניה לנכה ועוד.

□ השירות מאפשר פניה למרכז מיצוי זכויות רפואיות באחד מהמרכזים הרפואיים בארץ באופן פרונטלי או מרחוק (טלפונית או באופן דיגיטלי) ומיועד לכלל האוכלוסייה ללא קשר לאשפוז בבית החולים.

טופס פנייה למרכזים למיצוי זכויות בבתי חולים

משרד הבריאות וקופות חולים

אתר כל הבריאות - כל הזכויות בסל הבריאות הממלכתי ובביטוחים המשלימים של קופות החולים

סל שיקום של משרד הבריאות - למתמודדי נפש.

התפתחות הילד - מעקב ואבחונים: ילדים עם לקויות התפתחותיות או רפואיות זכאים לטיפולים פרא רפואיים מטעם קופות החולים במסגרת סל הבריאות. במקרים מסוימים שבהם יש המתנה ארוכה לשירותי אבחון וטיפול,

קופות החולים עשויות לתת החזר על מימון השירות באופן פרטי

טיפולים פרא רפואיים לילדים (שירותי התפתחות הילד)

מערך שירותי בריאות נוספים - שב"ן: שירותי בריאות נוספים שקופות החולים מציעות לחבריהן בעבור תשלום

נוסף. השב"ן אינו כולל שירותים הניתנים במסגרת סל הבריאות, ואינו כולל שירותים שונים וביניהם: ביטוח סיעודי או כיסוי לתרופות מצילות חיים או מאריכות חיים. השירותים הנוספים המוצעים על ידי כל קופה לחבריה היום שירותים וולונטריים (רצוניים), וכל חבר קופה יכול להחליט אם הוא מעוניין לרכוש אותם.

פטור מתשלום השתתפות עצמית: מקבלי קצבת נכות פטורים מתשלום השתתפות עצמית עבור שירותים רפואיים שונים בקופות החולים. השירותים בגינם ניתן הפטור עשויים להשתנות בין קופות החולים השונות

תקרת תשלום ברכישת תרופות לחולים כרוניים

תקרת תשלום ברכישת מזון תרופתי/ייעודי

פטור מתשלום עבור תרופות ושירותים רפואיים לחולים במחלות קשות

ריכוז זכויות למקבלי קצבאות ביטוח לאומי

קופת חולים כללית

קופת חולים מכבי

קופת חולים לאומית

קופת חולים מאוחדת

יחידה להמשך טיפול בבית של קופות החולים - קופות החולים מפעילות יחידות להמשך טיפול בבית, המעניקות

שירותי עזרה שיקומית וסיעודית לחולים בביתם. השירותים במסגרת היחידה להמשך טיפול בבית כוללים:

שירותים רפואיים, הניתנים על-ידי רופאים ואחות, שירותים פרא-רפואיים, הניתנים על-ידי צוות רב-מקצועי משולב (עובדים סוציאליים, פיזיותרפיסטים, מרפאים בעיסוק, קלינאי תקשורת, דיאטנים).

סל זכויות לפי אוכלוסייה

סל זכויות לילדים עם נכות

סל זכויות לילדים עם שיתוק מוחין cp - סל

סל זכויות - ספקטרום האוטיזם

סל זכויות לחירשים עיוורים

סל זכויות לחירשים וכבדי שמיעה

סל זכויות לעיוורים ולקויי ראייה

משרד החינוך

זכויות ילדים עם מוגבלות במערכת החינוך:

מדריך למימוש זכויות מתוקף חוק חינוך מיוחד

זכויות ילדים עם מוגבלות במערכת החינוך.

התאמות פרטניות בחינוך לתלמיד ולהורה לתלמיד עם מוגבלות זכות לנגישות לשירותי חינוך ולמבנה נגיש. בנוסף, יש גם זכות לאדם עם מוגבלות, לנגישות למוסד החינוך שבו לומד ילד. הזכות חלה גם לגבי גן ילדים. ישנה חובת הנגשה כללית, לשירותי חינוך ולמבנה חינוך, וישנה חובת הנגשה פרטנית של שירותי חינוך ושל מבנה חינוך, בהתאמה לתלמיד מסוים שהוא אדם עם מוגבלות או אדם מסוים שהוא הורה לאדם עם מוגבלות.

סיוע רפואי במערכת החינוך - ילדים במצבים בריאותיים מסוימים הלומדים בבתי ספר רגילים (שאינם מוסדות לחינוך מיוחד) יכולים להיות זכאים לתמיכה של סיעות רפואיות שתפקידן לטפל בילד ולהשיג עליו מבחינה רפואית במהלך שעות הלימודים

ועדת איפיון וזכאות - תפקידי הוועדה הם:

1. לקבוע את אפיון סוגי המוגבלויות ורמות התפקוד של התלמיד, ובהתאמה: לקבוע שימוש בתקציב סל במסגרת החינוך הכללית בלבד; לקבוע תקציב אישי במסגרות החינוך הכללית ואפשרות בחירה במסגרות החינוך המיוחד; לשלול זכאות לשירותי חינוך מיוחדים.
  2. לבדוק השגה על כל רכיב בהחלטות הצוות הרב-מקצועי במסגרת החינוך הכללית.
- וועדת זכאות ואפיון קובעת זכאות לשנה העוקבת ולא לשנת הלימודים הנוכחית, למעט אם מדובר בוועדה חריגה. תוקף החלטת הוועדה הוא שלוש שנות לימוד.

• מועדים חשובים לקראת ועדות אפיון וזכאות

- תחילת השנה – צוות רב-מקצועי
- נובמבר-ינואר – ועדות מחדשי זכאות
- פברואר – המשך ועדות מחדשי זכאות והתחלת יתר הועדות
- מרץ – 31.3 מועד אחרון להגשת בקשה לוועדה (הורים: וס"ר ומסמכים רפואיים/אישור על תהליך אבחוני)
- מאי – סיום ועדות (בתי ספר עד לתאריך 15.5 וגני ילדים עד לתאריך 31.5)
- יוני – עד 25 ליוני יש להורים אפשרות לשנות את הבחירה בסוג המסגרת
- יולי – עד 15 ביולי ניתן להשלים מסמכים רפואיים לוועדות שנפתחו בעקבות אישור לתהליך אבחוני

משרד השיכון

משרד השיכון משתמש בשיטת הנקודות – ככל שמגיש הבקשה עונה על יותר קריטריונים, כך הוא זכאי לסיוע רב יותר, אם בהשכרת דירה ואם בדחיפות הבקשה להעברה לזכות לדיוור הציבורי. ניקוד יינתן עבור גיל, מצב משפחתי ומספר ילדים, וכן בהתחשבות בדרגת אי כושר עבודה לפי הכרה בביטוח לאומי.

סיוע בשכר דירה: סכום חודשי קבוע המועבר לחשבוננו של הזכאי או לחשבוננו של משכיר הדירה בכל חודש. מדובר בסכום הנע בין 400 ₪ ועד 1,100 ₪ על פי הקריטריונים.

למימוש הזכות יש להוציא תעודת זכאות לסיוע בדיוור. לאחר קבלת תעודת זכאות ממשרד הבינוי והשיכון, יש לפנות לחברה המסייעת עם המסמכים הנדרשים.

תוקף תעודת הזכאות הוא שנה מיום הגשת הבקשה לסיוע בדיוור. בכל שנה לקראת סיום התוקף, יש להציג אישורים ומסמכים עדכניים לחברה המסייעת.

משאבים קהילתיים - מאגר ארגונים

[אתר משרד המשפטים](#)

[אתר כל זכות](#)

[אתר עמותת קשר](#)

[אתר גיידסטאר](#)

תוכניות בתחום המיני-חברתי - אנשים עם מוגבלות

ההכרה במיניותם של אנשים עם מוגבלות ובזכותם לשימוש המיני, יחד עם הצורך להגן ולמנוע ניצול ופגיעה, הובילו לפיתוח מגוון תוכניות בתחום המיני-חברתי.

התוכניות מבוססות על:

- הקניית מידע המתאים לרמתו הקוגניטיבית וההתפתחותית ומונגש לצרכיו של האדם עם המוגבלות;
  - לימוד התנהגות הולמת כך שתושג הנאה מינית, ללא חשש מסטייה חברתית או ניצול;
  - הקניית ההבנה שמין הוא יותר מאשר קיום יחסי מין, ולכן ניתן דגש על מיומנות חברתית ועל יצירת קשר עם בן המין השני ועם אנשים אחרים.
- ההשתתפות בתוכניות היא ללא עלות.
- במידת הצורך, ניתן להפנות בוגרים שזקוקים להדרה נוספת [למרכזים הייעודיים](#).

תעסוקה, פנאי והשכלה

תהליך הפניה

1. איסוף מסמכים (רפואי, אבחונים, ועדות) - על המשפחה להביא עימה את כל התיק הרפואי והאבחונים. במידה ועוד לא קיימת אבחנה, יש לעשות אבחון מעודכן לצורך הכרה בשירותים השונים. בטרם עושים את האבחון, ניתן לברר האם ניתן לקבל סיוע במימון אבחון כזה
2. אינטייק ופתיחת תיק
3. ניתוב הפונה לעו"ס המתאים באגף המוגבלויות.

חברה ופנאי

ישנם כמה סוגי מסגרות חברתיות לאנשים עם מוגבלויות, כדאי להמשיך ולהתעדכן בכל רשות ובעמותות השונות בתוכניות נוספות הנפתחות מעת לעת.

מועדונים חברתיים - מטרת המועדונים היא פיתוח כישורים חברתיים וסיוע בשילוב בקהילה של אנשים עם מוגבלות תוך בילוי בחברה. המועדונים מיועדים לבוגרים מגיל 18 ומעלה לאוכלוסיה רב נכותית. "תוכנית מעגלים".

קבוצות חברתיות לאנשים עם קשיי תקשורת, תוכנית רעים - קבוצות חברתיות לילדים, בני נוער ובוגרים עם קשיי תקשורת אשר נועדה לסייע ביצירת קשרים חברתיים, לפיתוח מיומנויות תקשורת וכישורים חברתיים ולתמיכה של חברי הקבוצה אחד בשני. מפגשי הקבוצה מתקיימים אחת לשבוע במתנ"סים שונים ברחבי הארץ.

מרש"ל - מרכז רב שירות לאנשים עם עיוורון ולקות ראייה - מיועד לספק מגוון שירותי ייעוץ, שיקום ופנאי תחת קורת גג אחת.

מועדונים שיקומית - מסגרות לילדים ונוער עם מוגבלות הפועלות לאחר שעות הלימודים ומספקות פעילות חברתית ושיקומית, שירותי פנאי וחברה.

נופשוניים ונופשוני הקלה - ילדים, צעירים ובוגרים עם מוגבלות המתגוררים יחד עם בני משפחתם או בבית אומנה, זכאים להתרעננות ומנוחה במסגרת נופשוניים מיוחדים.

קייטנות לילדים ונוער עם מוגבלות - שירות יומי במהלך חופשות המאפשר לילדים, מתבגרים וצעירים עם מוגבלות לשהות בסביבה שונה לצורך הפוגה ובילוי, וכן ליהנות משעות של העשרה חברתית.

מרכז לחיים עצמאיים - מתוך צורך, רצון ואידיאולוגיה של אנשים עם מוגבלות לפתח שירותים מותאמים עבורם, הקומה ברחבי הארץ מרכזים לחיים עצמאיים. המרכזים מנוהלים ומופעלים על ידי אנשים עם מוגבלויות, למען אנשים עם מוגבלויות.

השכלה

חשוב לשים לב – מגוון התוכניות גדל ומשתנה כל הזמן, מומלץ תמיד לבדוק ישירות מול מוסדות לימוד שונים, מרכזי צעירים וחיפוש כללי באינטרנט.

תוכניות שונות להשכלה גבוהה - התוכניות מאפשרות לאנשים ברמות תפקוד שונות לימודי העשרה, חלקם

במוסדות אקדמיים, כאשר הלימודים מותאמים ומונגשים לאנשים עם מוגבלות הרוצים ללמוד ולהרחיב אופקים. תוכנית תעסוקה שווה של משרד העבודה – מיועדת לבעלי 20% נכות ומעלה. משתתפי התכנית זכאים ל 80%-90% מימון מהמדינה עבור הכשרות מקצועיות. התוכנית כוללת ליווי תעסוקתי, התאמות, הכשרות מקצועיות, קורסים וסדנאות, השמה.

להיות סטודנט - התכנית מאפשרת כניסה הדרגתית ללימודים, בסביבה תומכת ובליווי מקצועי מקיף. התוכנית פועלת במכללה האקדמית אחוה, בקריה האקדמית אונו, במכללה האקדמית לחינוך אורנים ובמכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין. ניתן ליצור קשר דרך אתר הג'וינט או דרך מוסדות הלימוד עצמם. האגף והקבץ לחיילים משוחררים - הכשרות, תוכניות והשלמת בגרויות – למסיימי שירות צבאי או שירות לאומי. תוכניות שיקום וטרם-שיקום, דרך אגף השיקום בביטוח הלאומי. תוכניות שילוב לסטודנטים על הרצף האוניברסיטאי: אוניברסיטת חיפה - לומדים ברצף, הקריה האקדמית אונו, אוניברסיטת אריאל, תוכניות שונות של עמותת גוונים ועוד.

תעסוקה והתנדבות

מרכז יום טיפולי שיקומי לתעסוקת אוטיסטים בוגרים - מספק תעסוקה טיפולית בשעות היום לבוגרים על רצף האוטיזם שמתגוררים בקהילה

מרכז תעסוקה שיקומי (מע"ש) לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית - מסגרת תעסוקה יומית הכוללת הכשרה ושיקום.

תעסוקה נתמכת - שירותי תעסוקה נתמכת הם שירותים לאנשים עם מוגבלות, המשולבים בשוק העבודה הפתוח וזקוקים לליווי מתמשך.

שילוב קבוצתי במקומות עבודה: השתלבות במקומות עבודה של קבוצות המלוות על-ידי מדריכים. לרוב מופעל ע"י הגופים להם יש תוכניות של תעסוקה נתמכת

שירות לאומי לצעירים עם מוגבלויות - ארגונים שונים מפעילים תוכניות שבמסגרתן צעירים עם מוגבלויות מגוונות יכולים להתנדב לשירות לאומי-אזרחי.

התנדבות לשירות צבאי לצעירים עם מוגבלויות - במסגרת הליך המיון לצבא, ישנם לא מעט צעירים וצעירות המקבלים פטור משירות צבאי. יחד עם זאת, רבים מהם בוחרים להתנדב לשירות צבאי.

שירותי בצה"ל – תוכנית התקדמו

דיור

תהליך ההשמה

בתחילת התהליך העובדת הסוציאלית באגף מוגבלויות, תערוך אינטייק נוסף למשפחה ותסביר את תהליך ועדת ההשמה החוץ ביתית, ימלאו יחד שאלון מובנה, אותו תעביר לפיקוח לצורך דיון הועדה.

ההפניה למסגרות נעשית על ידי ועדת השמה הבוחנת את סוג הנכות, רמת המוגנות הנדרשת ושכבת הגיל. הועדה, בנציגות פיקוח משרד הרווחה, מחליטה לאיזה סוג אוכלוסייה מתאים המטופל ועל פי כך תיתן המלצות למסגרות מתאימות. לרוב מציעים 2-3 מסגרות.

לכל אוכלוסייה קיימות היום מספר חברות מופרטות המפעילות מסגרות ומסובסדות על ידי משרד הרווחה שהינו הגורם המפקח עליהן.

במקביל לתהליך למשפחה יש זכות לבדוק אופציות נוספות לדיור. כיום מקובל לפנות ישירות למסגרות ולבקש סיור במקום על מנת להתרשם. בכל מסגרת תתקיים ועדת קבלה עם המטופל ומשפחתו בכדי לבדוק רמת התאמה ושיתוף פעולה.

מסגרות דיור

ישנם כמה סוגי מסגרות דיור, על פי יכולות התפקוד השונות של הדיירים, החל מתפקוד עצמאי ועד לתלות סיעודית וכן בהתאם להתנהגותם של הדיירים.

ישנן הגדרות קצת שונות לדיור עבור קבוצות אוכלוסיה שונות: אוכלוסיית מש"ה, אוכלוסיית אוטיזם בחלק ממסגרות הדיור רוב סכום קצבת הנכות מועבר ישירות למימון הדיור (פיצול קצבה), וכן חלק מהגמלאות הנוספות עשויות להשתנות בהתאם למסגרת הדיור. תהליך ההשמה עשוי להמשך זמן רב, ולכן מומלץ להתחיל בו לפחות שנה מראש.

דיור נתמך

התוכנית מיועדת לבוגרים מגיל 21 עד 55 עם מוגבלות המעוניינים לצאת מבית המשפחה או ממסגרת דיור ולעבור להתגורר עצמאית בקהילה. עבור כל משתתף נקבעת תוכנית טיפול אישית מותאמת לצורכיו ועל פיה נקבע הסיוע הנדרש לקיום חיים עצמאיים. התוכנית נקבעת בהתאם לרמת התפקוד ורמות התמיכה הנדרשות. התוכנית מופעלת ע"י מספר עמותות ברחבי הארץ

מכינה לחיים עצמאיים לצעירים על הרצף האוטיסטי בתפקוד גבוה

מכינה לצעירים (18-30) עם אוטיזם בתפקוד גבוה. רכישת מיומנויות לחיים עצמאיים תוך התנסות יומיומית בחיים בוגרים ונורמטיביים: ניהול זמן, ניהול עצמי, הקניית חשיבה חברתית. מגורים עם שותפים ושייכות לקבוצת צעירים תוך מכוונות לעשייה ותרומה בקהילה.

התוכניות מופעלות ע"י מספר עמותות ברחבי הארץ:

עמותת כוונים - קידום צעירים עם צרכים מיוחדים בישראל.

עמותת גוונים - מענים ותוכניות ייעודיות לאנשים עם מוגבלויות שונות.

עמותת אבני דרך לחיים - חיים עצמאיים ואוטונומיים בקהילה לאנשים עם מוגבלות.

מכינה לחיים עצמאיים מוגבלויות – עמותת כוונים מפעילה מכינה לחיים עצמאיים גם עבור צעירים בעלי

מוגבלות בניידות ותסמונות נדירות, וגם עבור צעירים עם לקות שמיעה וחירשות.

מעונות פנימייה לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית - מסגרת דיור המספקת את מכלול השירותים

בתחומי החיים השונים.

דירות להכשרת צעירים עיוורים ולקווי ראייה - דירות הכנה לחיים עצמאיים נועדו להכשיר צעירים עיוורים ולקווי

ראייה להתנהל בכוחות עצמם בחיי היום יום בקהילה. כיום ישנן תוכניות באזור ירושלים, עכו ורמת גן.

סל שיקום למתמודדי נפש – משרד הבריאות

רקע וזכאות

חוק שיקום נכי נפש בקהילה (התש"ס, 2000) מעניק סל שירותים מקיף, הכולל שירותי ייעוץ, ליווי ותמיכה בתחומי חיים שונים: תעסוקה, דיור, חברה ופנאי ואחרים. סל השיקום נועד לסייע בתהליך השיקום ובהשתלבות בקהילה.

תחומי השיקום הכלולים בו: דיור, סיוע ברכישת ציוד ראשוני למגורים, סומכות שיקומית, תעסוקה, השכלה, חברה ופנאי, תיאום טיפול - תיאום תוכניות שיקומיות בקהילה, מרכזי ייעוץ למשפחות, טיפולי שיניים, חונכות שיקומית.

יכולים להגיש בקשה לקבלת סל שיקום מי שעומדים בכל שלושת התנאים הבאים: תושבי ישראל, בני 18 ומעלה, מי שנבקעה להם נכות רפואית על רקע נפשי של 40% או יותר, על ידי הביטוח הלאומי.

מי לא יכולים להגיש בקשה לסל שיקום:

- מי שלא נמצאים במעקב פסיכיאטרי סדיר
- מי שמתנגדים לתהליך ורק בני משפחה או קרובים רוצים בשבילם את הזכאות
- מכורים פעילים לסמים ולא לכוהול
- מי שהביטוח הלאומי דחה את תביעתם - לא יוכלו לקבל אישור לבדיקת רופא מוסמך מטעם משרד הבריאות.

תהליך הפניה

כל אדם, כולל הפונה עצמו רשאים להגיש בקשה להכרה בסל שיקום

• באשפוז - תהליך ההגשה לרב מתבצע על ידי צוות המטפלים במסגרת האשפוז, כמו כן זמני הועדה יקוצרו משמעותית

• בקהילה - מילוי מסמכים באופן מפורט ע"י פסיכיאטר ועו"ס

• לאחר השלמת מילוי הטפסים יש לשלוח למשרד הבריאות סל שיקום על פי איזור המגורים של המטופל

ניתן להגיש גם באופן מקוון באם יש הרשאה מראש [לפורטל סל שיקום](#)

מסלול עוקף ביטוח לאומי

המעוניינים בשירותי שיקום שאינם רוצים להיות מוכרים כנכים בביטוח הלאומי על בסיס סעיף נפשי, ומאמינים כי עזרה תקופתית מותאמת למצבם העכשווי, יכולה לסייע להם לבנות מסלול התפתחות אישי ואיכות חיים טובה, זכאים לפנות למסלול אישי לשיקום.

אלו הם השלבים:

יש להדפיס ולמלא את **טופס הבקשה למסלול אישי לשיקום** ולהצהיר על אחת מהאפשרויות הבאות:

○ קיימת הכרה בנכות בביטוח הלאומי.

○ בעבר הייתה הכרה בנכות בביטוח הלאומי.

○ הוגשה בעבר בקשה להכרה בנכות שנדחתה.

○ אין כוונה לפנות לביטוח הלאומי לבקשת הכרה בנכות במהלך השנה העוקבת.

לאחר מילוי הטופס יש לשלוח אותו בצירוף דו"ח רפואי פסיכיאטרי מעודכן, באמצעות [טופס מקוון](#).

אם הפניות יימצאו מתאימות על פי הקריטריונים יישלחו לפונים אישורים והפניות לבדיקה אצל רופאים מומחים המאשרים על-ידי משרד הבריאות.

האישורים יכללו רשימת פסיכיאטרים מורשים ואת דרכי ההתקשרות עמם, ויישלחו לפונים לכתובת המצוינת

בטופס הבקשה למסלול אישי לשיקום.

יש להגיע אל הרופא עם האישור שנשלח לפונים ובמידת הצורך עם דו"חות רפואיים נוספים.

- פניות שיישלחו לפקס או לכתובת דואר אלקטרוני שונה לא יטופלו.
- אין לפנות לביטוח הלאומי ולמשרד הבריאות במקביל.
- בדיקת רופא מוסמך תקפה רק לצורך פנייה לוועדת סל שיקום ואינה יכולה לשמש בהליך משפטי אחר.
- ועדת השיקום לא תקבל אישור מאחד הרופאים המופיעים ברשימה אם האישור ניתן דרך פנייה פרטית ולא באמצעות פנייה למשרד הבריאות.
- רופא מטפל קבוע לא יוכל לבצע בדיקת זכאות למטופלים שלו, גם אם הוא נמצא ברשימת הרופאים המוסמכים.
- תוקף בקשה אשר נדרש להשלים עבורה מידע והפונה לא השלים אותו בתוך חודשיים - יפוג.

ועדת סל שיקום

מטרת הועדה, בה יושבים נציגי סל שיקום, היא להכיר את הפונים ואת רצונותיהם ולהתאים להם שירותי שיקום בתחומי החיים השונים.

אלו הם שלבי העבודה של הוועדה:

- הוועדה תזמן את הפונים עד כחודש מקבלת המסמכים במלואם. רצוי להגיע עם מלווה (איש מקצוע, בן משפחה וכדומה) ולהתכונן לוועדה – להכיר את השירותים הקיימים בסל שיקום, לחשוב על מטרות וצרכים בתוכנית השיקומית.

• לאחר עיון ומפגש עם הפונים יוחלט בוועדה האם:

- לאשר את התוכנית השיקומית במלואה.
- לאשר את התוכנית השיקומית באופן חלקי.
- להציע שינויים ותוספות לתוכנית השיקומית.
- לדחות את התוכנית השיקומית.

החלטת הוועדה בליווי נימוקים להחלטה יישלחו בדואר לגורם המפנה, או במקרים של פנייה עצמאית - לפונים עצמם.

הוועדה תתכנס באחד היישובים הנמצאים במחוז, אך לא תמיד ביישוב בו מתגוררים הפונים.

ניתן להגיש ערעור בכתב על החלטות ועדת סל שיקום תוך 45 ימים אחרי קבלת מכתב הדחייה. יש לשלוח

את הערעור באמצעות הדואר אל: אגף לבריאות הנפש במשרד הבריאות, רחוב ירמיהו 39, ירושלים.

אחרי קבלת אישור ועדת סל שיקום, ניתן לפנות לחברות הנותנות את השירות בתחומים השונים. רצוי לבקש

פגישת היכרות עם החברות שנותנות שירות באזור המגורים, לקבלת פרטים על השירות ומה נדרש מכם כדי

לקבלו. מומלץ להיפגש עם כמה חברות שנותנות את אותו שירות, כדי להבין את ההבדלים ולהרגיש היכן יש יותר

חיבור והתאמה.

מסגרות דיור

ישנו רצף של אפשרויות דיור, בהתאם לרמת התפקוד והצורך השיקומי.

הוסטל – מסגרת ברמת תמיכה גבוהה. מתאים לאנשים שמצבם הנפשי-תפקודי לא מאפשר להם להתגורר לבד ותפקודם בחיי היום יום מצריך ליווי אינטנסיבי וצמוד.

- הוסטל כוללני – הרמה הכי אינטנסיבית וצמודה שיש, לימודי מיומנויות וכישורי חיים מהבסיס
- הוסטל מתוגבר – עצמאות חלקית, העבודה בהוסטל מתמקדת בהעלאת רמות העצמאות במטרה להוציא אותם לדיור מוגן
- הוסטל משולב – מסגרת משותפת של דיירי כוללני ומתוגבר

קהילה תומכת – מסגרת ברמת תמיכה בינונית. מודל קהילה תומכת מאפשר לגור בדירות שותפים בקהילה, לרוב בדירות סמוכות בשכונה מסוימת, אך לקבל ליווי אינטנסיבי וזמינות של צוות 24 שעות ביממה.

- דיור מוגן** – מסגרת ברמת תמיכה נמוכה. מיועד לאנשים שרמת התפקוד היומיומית שלהם גבוהה.
- דיור מוגן קבוצתי – הדירה מושכרת ומתוחזקת ע"י חברה/עמותה העוסקות בשיקום. מונה כ 4 דיירים עם צוות המפקח על התנהלותם ביום יום
  - דיור מוגן לבודדים – הדירה בבעלות המתמודד או מושכרת על ידו. השירותים ניתנים ע"י צוות השייך לחברה/עמותה המספקת שירותי שיקום.

מסגרות תעסוקה

ישנו רצף של מסגרות תעסוקה לפי מידת התפקוד ויכולותיו של האדם. ניתן לעבור בין המסגרות לפי צרכיו של האדם בתקופות חיים שונות.

צרכנים נותני שירות – התוכנית מסייעת לאנשים המתמודדים עם מגבלה ותיוג פסיכיאטרי, שצברו ידע וניסיון במהלך מסע החלמתם, להשתלב כעובדי שיקום מן המניין במערך השיקום.

מועדון תעסוקתי - מאפשר חיפוש ובדיקה לגבי סוג תעסוקה מועדף, המתמודד מקבל את האפשרות להתנסות ב 3 עיסוקים שונים: עבודה יצרנית, יזמות עסקית, למידה של מיומנויות עבודה בפועל (סנגור עצמי תקשורת בינאישית, סימולציות לראיונות עבודה וכו')

תעסוקה מוגנת – מפעל מוגן. העסקה תוך התאמה לצרכיהם ורמת תפקודם. במפעל יש מינהל שיקומי (שהוא עובד מקצועי בתחום שיקום בבריאות הנפש) אשר מלווה את המשתתפים.

□ **מיזמים תעסוקתיים** - אנשים עם מוגבלות נפשית מועסקים במיזמים תעסוקתיים כדוגמת עגלות

קפה בקניונים או דוכני מכירה שונים, המופעלים על-ידי עמותות או חברות עסקיות. למיזמים יש מלווים שיקומיים שמסייעים לעובדים להתמודד עם סביבת העבודה ותקשורת עם הקהל הרחב

□ **תעסוקה מעברית** - נועדה לאפשר למשתתפים מקום מעבר, לתרגול והתנסות בין תעסוקה

מוגנת לתעסוקה בשוק הפתוח. לרוב, קבוצה זו של אנשים מועסקת כקבוצה במקום עבודה בשוק הפתוח, תוך ליווי מקצועי של איש מקצוע לכל אורך התהליך

□ **תעסוקה נתמכת** - שירות המסייע להשמת משתתפים במקומות עבודה בשוק החופשי,

במקומות המתאימים לכישוריהם ורצונם. השירות כולל גם תמיכה במשתתפים לאחר השמתו כדי לסייע בקליטתו ובהישארותו לאורך זמן. זכאים לשירות מי שזכאים לקבל שירותי סל שיקום, ואינם זכאים לשירותי שיקום מקצועי מטעם ביטוח לאומי.

השכלה - קיימים שלושה שירותים עיקריים בתחום ההשכלה: השלמת השכלה, מכינה וליווי לקראת

ובמהלך שילוב בלימודים מקצועיים, תמיכה בלימודים אקדמיים.

חברה ופנאי

- מועדון חברתי - מרכז חברה, פנאי המציע מגוון התנסויות וחוויות אישיות ובין אישיות בתחום החברתי ושימת דגש על מיומנויות חברתיות וביטויים בחיי היום.
- יאללה מבלים – מפגשים חברתיים מגוונים המתקיימים בקהילה.
- תוכנית עמיתים - התוכנית מתקיימת במרחב הקהילתי כוללת ליווי פרטני למשתתפי התוכנית במטרה לסייע להשתלבותם בחוגים ופעילויות פנאי, תרבות, מעורבות והתנדבות בקהילתם.
- חונכות חברתית שיקומית - שירות חברתי תומך בו החונך מלווה את האדם בחיי היום יום שלו בקהילה על-פי צרכיו, מטרותיו ורצונותיו. החונכות מאופיינת בקשר בלתי אמצעי, בעזרתו יכול האדם לעבוד על מטרות שונות בחייו בתחומי חברה ופנאי, תעסוקה, השכלה, בריאות אישית, ניהול תקציב ועוד. השרות מיועד לאדם המתגורר עצמאית בקהילה או בבית משפחתו ואינו מקבל שרותי דיור שיקומיים.

שירות צבאי ושירות לאומי-אזרחי

תורמים במדים - מאפשרת לצעירים זכאי סל השיקום להשתלב בצה"ל כמתנדבים לובשי מדים. התוכנית כוללת מסלול הכנה להתנדבות בשירות צבאי פורמלי ומסלול לבוגרי שירות לאומי-אזרחי המעוניינים לשרת בצבא

שירות לאומי-אזרחי

אוכלוסיות בין משרד הרווחה למשרד הבריאות

מה הלקות הראשונית של הפונה?

לבחון את ההיסטוריה הרפואית – האם הלקות אורגנית או נפשית?

הפרעה אורגנית או מחלה אורגנית הוא מונח המתאר מצב של הפרעה בהתנהגות, שמקורו בגופו / מוחו / מראשית חייו של האדם. זאת בניגוד להפרעות שמקורן האורגני אינו ידוע, ומניחים כי הוא פסיכולוגי / נפשי ואלו מכונות הפרעות פסיכוגניות.

המונח הפרעה אורגנית משמש לעיתים גם כשם נרדף לבעיות מוחיות-נוירולוגיות, שמקורן במוח.

- מי האוכלוסייה שנראה אצלה בעיות אורגניות על רקע מולד/אורגני?
  - אינטליגנציה גבולית / לקויות למידה מורכבות
  - פגועי ראש
  - שיתוק מוחין נרחב עם פגיעה קוגניטיבית
  - מוגבלות שכלית התפתחותית
  - אוטיזם

DSM 5 מגדיר את ההפרעה הנפשית כתסמונת המתאפיינת על ידי הפרעה משמעותית מבחינה קלינית בקוגניציה, הוויסות הרגשי או ההתנהגות של אדם, המשקפת דיספונקציה (הפרה) בתהליכים הפסיכולוגיים, הביולוגיים או ההתפתחותיים שעליהם מושגת התפקוד הנפשי. ההפרעות הנפשיות מתלוות בדרך כלל במצוקה משמעותית או בפגיעה משמעותית בכושר החברתי, התעסוקתי או בתחומי פעילות אחרים. המחלות יכולות להופיע בחומרה משתנה ובזמנים שונים – הפרעה יכולה להיות כרונית, זמנית וכו'. התחושות אותם חווה האדם הלווקה במחלה מובעות בצורה קיצונית והן אף מקשות על תפקודו במהלך היום.

סעיפי ליקוי בהכרה בביטוח לאומי

הסעיפים יסייעו לנו להבין האם הבעיה היא אורגנית, או נפשית שלא על רקע אורגני.

- סעיפי הליקוי בהכרת הנכות בביטוח לאומי יכולים לסייע להבחין בין אבחנות של הפרעות נפשיות / פגיעות מוח / הפרעות הסתגלות / אוטיזם.
  - סעיף 32 א'2 - תסמונות נוירו פסיכיאטריות והפרעת קשב התפתחותית
  - סעיף 33 א'1 ב' - הפרעות נפשיות אורגניות - סכיזופרניה והפרעות דלזיוניות
  - סעיף 34 א'1 ב' - הפרעות במצב הרוח (הפרעות אפקטיביות), הפרעות חרדה, הפרעות תלויות דחק, הפרעות סומטופורמיות והפרעות אכילה
- כשמדובר באבחנה שאינה ספציפית, אין אחידות בין הסניפים והרופאים. כל רופא יכול לבחור באחד משלושת הסעיפים הנ"ל.
- סעיפים שעשויים לרמז על אפשרות לזכאות לשירותי מינהל מוגבלויות
  - סעיף 91 – מוגבלות קוגניטיבית
  - סעיף 29 – פגיעת ראש/פגיעה נוירולוגית
  - סעיף 35-48 – מוגבלות פיזית
  - סעיף 33/34 – סעיפים נפשיים שבמלל מופיעה המילה "אורגני"
  - סעיף 33/34 – סעיפים נפשיים שבמלל מופיעה המילה "אוטיזם"

ועדה בין-משרדית מחוזית עבור אנשים עם ריבוי מוגבלויות.

- מטרתה לסייע בגיבוש תכנית מענים אישית, תוך מיצוי זכויות בשני המשרדים (בריאות ורווחה) או אחד מהם.
- לוועדה מגיעים האדם, משפחתו וגורמים מלווים, וחברים בה נציגי סל שיקום ונציגי מינהל מוגבלויות.
- אוכלוסיית יעד - אנשים שעומדים בתנאי הסף לשירותים משני המשרדים:
  - o סעיף נפשי בביטוח לאומי בשיעור של לפחות 40%
  - o יסוד סביר להאמין שקיימת אבחנה/מוגבלות נוספת, שנמצאת תחת מינהל מוגבלויות.
- *במצבים מסוימים יהיה צורך להפנות לאבחון כההליך מקדים

דרכי הפניה

- לפני ההפניה – מומלץ להתייעץ עם רכזת סל שיקום, עם מתכללת הועדה במחוז (מטעם עמותת דיאלוג).
- שליחת טופס הפניה
- מסמכים נלווים – פרוטוקול ועדה רפואית בביטוח לאומי, סיכומים פסיכיאטריים ורפואיים, דוחות משירותי שיקום
- התייעצות ושליחת המסמכים אל: אמיר ברזל, מתכלל ועדה בין משרדית מחוזית ורכז תחום מוגבלויות. Metam-124@amanet.co.il, 054-9790158.

טופס הפניה

עקרונות ודגשים למילוי טופס ההפניה (נכתב ע"י עמותת דיאלוג המתכללת את הועדה)

בהגשה לוועדה הבין משרדית יש להתייחס לשני משורים -

1. בירוקרטי/פורמלי- איזה אבחנות קיימות, זכאויות, סעיפי ביטוח לאומי, השערות לגבי אבחנות, תמיכות להשערות וכו' - לצורך בירור זכאויות לשירותים מהמשרדים
2. מי האדם - כוחות מול אתגרים, ניסיון העבר, הצלחות, ניסיונות שלא צלחו וכו'

המישור הבירוקרטי/פורמלי:

- איזה אבחנות קיימות - מי אבחן, חשד לאבחנות
- מוכרות - בסל שיקום/מינהל מוגבלויות
- סעיפי ליקוי בביטוח לאומי
- תמיכות בהשערה לגבי אבחנה נוספת - יש חשיבות להראות שהאבחנה הנוספת (לצד האבחנה הנפשית) היא על רקע אורגני ולכן יש להביא תמיכות לכך -
  - o מההיסטוריה של האדם:

- תיעוד על עיכוב התפתחותי/קשיים שהופיעו מגיל צעיר (לפני גיל 21)
- מסגרות חינוך בהן למד - גן חנ"מ (גן טיפולי/שפתי/תקשורתי), ביה"ס חנ"מ/כיתת חנ"מ בביה"ס רגיל/כיתה מקדמת
- כל תיעוד נוסף שמעיד על קושי כלשהו (חברתי/לימודי/תפקודי וכו')
- מגורמי מקצוע- כל תיעוד במסמכים מאנשי מקצוע שונים שמעלים את ההשערה לגבי האבחנה הנוספת/מציינים כי קיימת האבחנה

מי האדם:

- לציין לצד קשיים ואתגרים - מה הכוחות והיכולות. מומלץ להתחיל בהן
- לפרט על ניסיונות העבר- באיזה שירותים התנסה, מה עבד ומה לא עבד, איפה הרגיש טוב ואיפה לא
- מה קורה עם האדם היום - האם צורך שירותים? אם כן- מה עובד ומה לא?
- קולו של האדם - לנסות להכניס לטופס את העמדה של האדם - מה רוצה ומה לא רוצה, מה מבקש, איך מזהה את עצמו, עם איזה אנשים היה רוצה להיות, מה לדעתו יכול להתאים עבורו ומה לא
- מה ההמלצות של אנשי מקצוע נוספים הבאים עם האדם, במגע, מה העמדה של המשפחה
- מה הדעה שלנו ומה אנחנו ממליצים כגורמים המלווים
- לכתוב בצורה ברורה מה המטרה בהפניה, מה הבקשה

עקרונות כלליים:

- הפניה מדויקת וממוקדת - הפנייה הכתובה באופן ברור ושמתוכה יהיה ניתן להבין - מי האדם, מה רצונו, מה הצורך ומה הבקשה/מטרת ההפניה
- ההמלצה של הגורם המלווה- המלצה מתוך היכרות עמוקה עם האדם חשובה תמיד. היא חשובה יותר בהפניה לועדה הארצית בה חברי הועדה לא פוגשים את האדם. הגורם המלווה הוא בעצם "העניינים" של הועדה. ולכן חשוב מאוד להבין מה הרושם שלו, ומה לדעתו יכול להתאים עבור האדם.
- בגלל הזמן המועט שיש לחברות הועדה להקדיש לכל דיון- להכניס לטופס הפניה אזכורים משמעותיים שלדעתכם חשוב שיחשפו אליהם מהמסמכים המצורפים
- הגדרת המטרה/בקשה בצורה ברורה ועניינית.
- לעשות ככל הניתן תהליכים מקדימים שעשויים לקצר את התהליך כולו:
  - להפנות לאבחון לפני הגשת הטפסים -במידה ואפשר
  - לאסוף מידע מקיף ככל הניתן באשר לאבחנה / שרותים קודמים שבהם היה
  - חובה לעשות תהליך היכרות עם האדם בטרם המילוי
  - להגיע עם האדם לראות שירותים אפשריים מהמשרד "השני"/לספר על השירותים

שי"ל: שירות ייעוץ לאזרח – מוקד סיוע

שירות הפועל למתן הכוונה וייעוץ לפונים בנושאי זכויות, חובות, ושירותים העומדים לרשות האזרח. השירות ניתן בחינם ובסודיות לכל פונה על ידי צוות עובדים ומתנדבים בתחנות שי"ל הפזורות בארץ. השירות פועל במסגרת תחום מיצוי זכויות באגף למשאבי קהילה ועבודה קהילתית במשרד הרווחה והביטחון החברתי ומופעל בשיתוף הרשויות המקומיות.

איך פונים לשי"ל:

הגעה לאחת מתחנות שי"ל הפזורות ברחבי הארץ, או [פנייה טלפונית](#)

פנייה טלפונית למוקד 118

פנייה באמצעות [דף הפייסבוק של שי"ל](#)

פנייה [למפקחי שי"ל המחוזיים](#).

תחומי הפעילות:

ניתן לפנות במגוון נושאים, המשתנים לעיתים מתחנה לתחנה ברחבי הארץ.

משרד הרווחה
והביטחון החברתי

